

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

DESTIN EROIC

Se împlinesc cincizeci de ani de la acel act pe care istoria l-a înregistrat sub titulatura procesului de la Brașov și-n care un destin și o viață de excepție s-au exprimat în sensul și pe polițist marilor idealuri cărora li s-au dăruit. Un tânăr erou comunist, președintele de azi al României, secretarul general și partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își angaja, cu o energie ieșită din comun, întreaga vîrstă pe calea grea și plină de sacrificii a luptei revoluționare, sub steagul celei mai drepte și mărețe cauze. Procesul de la Brașov este una din ilustrările de neîgăduit ale acestei lupte, este unul din momentele care au marcat acest drum înalt și greu și pe parcursul cărui au trebuit să fie înfruntate nenumărate riscuri și primejdii și au trebuit să fie trecute multe dramatice încercări. Avea 18 ani și, după cum e atestată analizele vremii, era deja o personalitate cunoscută în rîndurile partidului, i se încredințau de aceea sarcini de răspundere. Era investit cu încrederea și stima celor care îl cunoșteau și îl urmau, impresionau fermitatea, hotărîrea și curajul care îi erau caracteristice, modul deosebit cu care privea realitatea ca și perspectiva pe care o revădea, serbul în numele căruia știa să mobilizeze și să unească energii.

Urmărit și adus în fața instanțelor vremii, judecat și condamnat pentru convingeri și acțiune comunistă, se judeca și se condamna de fapt slujirea cu devotament și abnegație a intereselor poporului, se judeca și se condamna credința în idealuri. Un tânăr erou comunist înfrunta toate vitregiile politice, morale și sociale ale vremii, pentru ca, prin întreaga lui ființă, să exprime și să slujească neabătut adevărul și istoria care aveau să-i dea dreptate.

Ceea ce s-a petrecut în urmă cu cincizeci de ani este strîns legat de lupta, de viața și activitatea partidului, este acea operă vie și amiplă în care, pe deplin și temeinic angajat, partidul a putut și poate să se exprime prin biografii și vocații de ordin exponențial. Un nume răsunător la orizontul istoriei, un nume răsunător la orizontul condiției luptei, a zărilor, a jertfelor, a sacrificiilor pe care umanitatea noastră ca țară și popor avea încă și încă să le mai dea la scara tuturor generațiilor și să se edifice apoi în libertate și independență. În contextul lumii de atunci, al gravelor primejdii care planau ca urmare a ascensiunii fasciste germane și a sprijinitorilor ei, partidul nostru comunist se manifestă ca o forță reală, lucidă și clarvăzătoare, în mod profund și statornic păstrătoare de responsabilitate față de destinele țării și ale poporului, militînd și acționînd în consecință pe multiple planuri, cu multiple mijloace și posibilități. Peste numai zece ani istoria avea să mai întîlnească din nou numele tinărului erou comunist judecat și condamnat la Brașov. Sentința de atunci nu-l învinșese, era purtătorul și apărătorul unor idealuri ferme și ele, aceste idealuri, aveau o rezonanță din ce în ce mai largă acum în rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și ale intelectualității. Lucrau asupra constanțelor și se instituiau ca o amplă conștiință de sine a libertății.

Lucafaurul

Drumul de taină

Misteriosul drum al fugii ce unea Curtea Veche de zidirea mazărilor Văcăreștilor, drum al comorilor năpăstuite purtate cu deznădejde de sumbri călăreți galopează sub noaptea vesnică a pămîntului spre speranța unui milne.

Ce taine ascunde bolnăcea cea mare de cărmîndă și cum se surpă cheia sub copita armăsarului voievodal despîcînd dalele de apă ale spaimei.

Si vâlul sugrumînd măreția și rușinea puterii sub capriciul stielei potrivnice, cînd zidurile lemnului se topeșc în vivătaie și se adună cenușă în zidurile de dedesubt ale începutului. Orasul de pămînt, trăind în adîncuri, trecut spre viitor, păstrînd viul mortilor spre amintire, orasul caselor noastre celor dintii și drumurilor tainice, ce mister este clipa Bucureștilor.

Copiii se joacă în malul surpat tenentului cu noroi — să-și spele de spaimă frăgezimea anilor, de arătarea balaurului din adîncul bolnărilor poveștii de demult. Sub rădăcina salciei stă

Gheorghe Ionijă : „Pagini de istorie”

IMN

E brațul nostru-n timp o cutezanță,
E pasul nostru tinăr un urcuș;
Coloana înfinită e-o speranță
Purtînd spre soare visul lui Brâncuși!

Și tu coloană ești de-naltă cale,
Speranța o întregului popor,
Rotîndu-și slava împlinirii tale,
Partid care ne porți spre viitor!

Ion C. Ștefan

PATRIA

sînt clipe de adîncimi copleșitoare
dar eu doresc să reintru în străminegetusa
să vorbesc cu sarmănișii mei
sînt atît de aproape de murmur și de rod
am toate dovezile propriului meu popor
patria nu-i simplă împlinire
ci-i veșnicia încrustată-n noi

Iancu Grama

PREZENTA TINĂRULUI SCRITOR

Geneza romanului românesc

Prin Romanul românesc și problematica omului contemporan (1977), Anton Cosma s-a impus ca unul dintre cei mai avizați cercetători ai prozei românești, care — așa cum ne confirmă și noua sa carte: *Geneza romanului românesc* (Editura „Eminescu”, 1985) — s-a specializat în domeniul evoluției romanului. Ambele sinteze sînt lucrări de referință ale criticii și istoriei noastre actuale, peste care nu se poate trece, în abordarea pro-

De neamul meu

Ori de cite ori aud rostindu-se sau citeșc cuvîntul „țărani”, în minte mi-a-par părinții mei. În bătuțiile palmeilor și-n singele lor și poartă scrisă istoria tuturor țărănilor români care l-au precedat — generații după generații, coloană fără sfîrșit pierzîndu-se în negura vremii. Este însăși istoria acestei țări și-a acestui pămînt!

Cuvîntul „țărani” nu poate deriva decît de la „țară” și de la „țărîna”, deci de la pămînt; pentru că, în oricare moment al istoriei, ei s-au înfrățit cu țara și cu pămîntul, cărora le-au fost exponenți și simbol, pe care le-au sfințit cu sudoare și singe, pe care, nu o dată, le-au apărut cu viața.

Li s-a spus talpa țării și au fost, de-a lungul veacurilor, talpa țării; căci pe ei se sprijinea țara, cu poverile întregi; cu urgia războaielor de apărare, cu mizeria „foamelei”, cu năpastele toaie.

Sufletul țărănilor români s-a asemuit întotdeauna (și așa a rămas pînă în zilele noastre, și am credința că așa va rămîne de-a pururi) cu un drum de lumină către puritate și către frumos. Toate florile câmpurilor și livezilor se adună în portul său, în stîlpii și-n porțile care îl străjuiesc casa. Toată frunza din codru, tot murmurul de izvoare și crînguri li împodobesc cîntecele. Cînd ciocirlia varsă trîluri

blematice respective. Unul dintre meritele esențiale ale lucrărilor lui Anton Cosma este de a aduce în discuție problema raporturilor fundamentale dîntre-o cultură: tradiție-inovație (mitatic), național-universal, diacronic-sincronic, fără a căror rezolvare justă, corectă, nu putem înțelege, așa cum trebuie, nici evoluția romanului și, în genere, nici unul din aspectele evolutive ale literaturii române. *Geneza romanului românesc* este o carte care a stîrnit reacții polemice, pentru că este, prin natura ei, o carte polemică. Autorul polemizează nu atît cu principul lovinescian al sincronismului, cît, mai ales, cu absolutizarea acestuia. În problema raporturilor tradiție-inovație, Eugen Lovinescu a apăsut mai mult pe cel de-al doilea termen. În vreme ce Nicolae Iorga, G. Ibrăileanu și G. Călinescu au pus accentul pe primul. Fără să minimizeze importanța imitației, pe care Eugen Lovinescu o considera, în mod evident exagerat, legea fundamentală a progresului, în Istoria etnografică a românilor, Anton Cosma (fără să clarifice situația și să-și delimiteze poziția: tradiția joacă rolul principal în evoluția literaturii, în timp ce imitația îi revine un rol secundar. Aceasta este premisa cercetării lui Anton Cosma, pe care exegetul o anunță încă din succintul său *Argument*, formulînd-o — cum nu se poate mai limpede și mai explicit: „Constituirea formei romanului este una din expresiile pe care le a procesul tranziției mentalității românești de la tradițional la modern. De aceea, am considerat că a releva exclusiv aspectul de modernitate al genezei, așa cum se procedează adesea, lăsîndu-l în umbră pe acela al tradiției, nu poate decît o imagine trunchiată a începuturilor romanului nostru și a specificului său în genere. Recursul la istoria literară este imperios necesar. În acest caz, în care ea a pronunțat un verdict pertinent și nefondat, punînd geneza

Ovidiu Ghidirmic

Continuare în pag. a 6-a

Amintiri istorice

Dacă istoria are amintiri, dacă se poate spune așa că istoria a avut și are mii de amintiri ca și cum un ocean s-ar desface și s-ar apropia prin vreme și noi am privi în toate părțile și din toate unghiurile deodată și ne-ar recompen în față sub formă de amintiri. Le trăim, pentru că sînt ale noastre, ceva din fibra și aerul lor ne pătrunde, chiar dacă nu noi le-am produs, chiar dacă nu noi am fost în cocotul vieții și trăirii lor celor mai exacte. Sînt, ca să zic așa, părți din noi testamentare și reliefului ale noastre mai dinainte de noi. Pentru acei ce ne apropiem de cincizeci de ani, bunăoară, acest episod de acum cincizeci de ani, procesul de la Brașov, istoria vedea mai întîi un tinăr și vedea, mai ales, curajul și tenacitatea lui, pentru ca apoi în timp să se cuprîndă și de întreaga biografie lui iar mai tîrziu să consacre și cea mai deplină și mai eroică identitate.

Pentru acei ce ne apropiem de cincizeci de ani, adăpăr, acel episod de acum cincizeci de ani, procesul de la Brașov, un fapt de istorie și mai ales un fapt care a produs istorie și din care noi, cei ce ne născem atunci, putem spune că deducem și, nu numai atîti, chiar detinem amintiri istorice. Un tinăr comunist român înfrunta instanțele timpului, se numea Ceaușescu Nicolae, partidul îi încredințase sarcini mari iar gestul său hotărît, inspirat și energic îl depășea marginile vîrstei într-o revărsare care era a credinței în luptă, în victorie, în dreptatea idealurilor și aspirațiilor unei întregi țări, ale unui întreg popor. Era aceasta o primă și densă temelie a marii sale identități. Era un moment de luptă și viață ca un impact al istoriei în propria ei desfășurare și în propriul ei destin. Datele unei biografii se transformau astfel în amintiri istorice ale unei întregi și esențiale deveniri. Devenea capitol strălucit al istoriei partidului și în acest sens traiectoria celor cincizeci de ani cîți au trecut de atunci face și arecul de boltă al celor mai nefricate nădejdi și al celor mai cutezanțe lupte și împliniri. Cei ce se năseau atunci și toți cei ce aveau să nască în urmă, fără să știe, în spațiul unor astfel de amintiri.

Istoria țării este a doua mamă a noastră și ea ni le spune pe toate, ea ne învață tot. Ne învață să rostim numele aceluia care s-au zăbut, au luptat și au suferit pentru noi și ne arată că faptele lor sînt și devin tot mai mult și ale noastre, că avem amintiri cu mult mai înainte de a ne ști și a putea privi cu lipgezime în noi. Prin acel moment eroid de acum o jumătate de secol cunoaștem și înțelegem că idealurile nu au vîrstă și că doar eroismul celor care li se consacră decisiv și definitivitor li conferă și forță și amplitudine și destin. Dîntre-o fișă pe care instanțele scriseseră Ceaușescu Nicolae, deținător de aspirații și idealuri de care se cutremurau, istoria a reținut în toată maturitatea expresiei sale pe cel care, bărbătește, avea să înfrunte și multe altele și alte nedreptăți și opreliști, pe Nicolae Ceaușescu, eroul care se și înfăptuie, eroul care era.

A.I. Zăinescu

JURNAL DE POET

Ieudul

De mai mulți ani, în pragul verii, poezi, filologi din *Capitală*, din *Maramureș* și din alte părți ale țării se întîlnesc cu profesorii Ieudului, satul cu cei mai mulți copii din țară, cu intelectuali și localnici toți dornici de cultură, istorie și frumusețe românească în jurul tradițiilor, ale acestui mult controversat manuscris. Cîndele de la Ieud, se pare cel mai vechi text de limbă românească.

Eminescu avea convingerea că cea mai bogată limbă românească este' norbiță de români de la miazănoapte, din Maramureșul voievodal pînă pe dealurile și văle Sălajului.

Cei de astăzi admirăm aici mai mult obiceiurile, cîntările de lemn cîntate în Europa, omul cu portul și casa lui în rîndului anecdotă, dar toate acestea mărturisesc bogăția limbii, adîncime de simțire sufletească așezată în fondul de cuvinte.

Intr-una din casele acestea bătrînești a trăit țărăneste cîteva luni un suflet de cercetător trimis de Mircea Eliade să studieze Maramureșul, în alt loc un savant japonez și-a legat operă științifică de meleagurile acestuia, dar și poezii caută stîna cu limba ei, cu manuscrisul de la Ieud în sac editat de Editura Academiei, aducînd prinos de cîntare începutului limbii române vie și scrisă, limbii lui Eminescu și Goga, a strămoșilor și părinților noștri.

Ioan Alexandru

Absența viziunii

Se manifestă în lirica actuală (în special în perimetrul liricii tinere) o fervoare a trăirii realului, poezia ultimă generată aspiră la un contact nemijlociat cu existența polimorfă, abandonînd tradiționalul „turn de fildes” în favoarea exersivității directe. Această accentuată deschidere a poeziei-ului sore real exprimă în fond o prelungită reacție antiromantică. Fenomenul poate fi pus în legătură și cu fascinatia fizicistă a cunoașterii moderne, pozitivismul dezvoltînd sentimentul realului în opoziție cu sentimentul imaginarului. Tinerii poezi, aflați mereu în căutarea autenticității, aduc în universul liric structurile cotidianului cu aspectele sale mai mult sau mai puțin insolite, înstîlînd astfel o democrație totală la nivel tematic. Fată de realismul de limbaj (practicat cu strălucire de un Argezei, de pildă) ultima generație lirică mizează pe un realism de situație, coborînd substanța poetică la nivelul banalului cotidian. Este adevărat că incursiunile în concret au mărit sfera universului poeticizabil, anulînd multe prejudecăți estetice dar, totodată, se naște întrebarea: „In ce mod

poate fi abordat realul în poezie fără riscul degradării lirismului?”. Asemeniții lui George Călinescu din incitantul său studiu „Universul poeziei” își păstrează și astăzi valabilitatea cînd aducem în discuție specificul orizontului liric. Luînd în considerare tendința poeziei moderne de a-și asuma progresiv cîmpul realului, George Călinescu face următoarea remarcă: „Nu toate lucrurile din natură intră în universul poeziei ci numai acelea care pot constitui niste hieroglife, niste embrioaene de poem datorită imaginativității omînirii”. Rețesed din această constatare lapidară faptul că realitatea se poate converti în substanță poetică numai dacă are valoare de simbol, cu alte cuvinte pot deveni lirice numai acele elemente ale realului care posedă energie simbolică dincolo de semnificatia lor imediată. Pătrunderea nesectivă a universului cotidian în poezie, așa cum se întîmplă frecvent azi în lirica tinărară, poate degrada condiția actualii

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 6-a

CRONICA LITERARA

M. EMINESCU: «Opere» XIII

XIV

imensiunea și prestigiul publicisticii eminesciene este o certitudine. Ea sporește la rindu-i aureola poetului în plan intelectual și-l explică, pe alte căi decât cele care văd în poet o simplă pasăre cîntătoare, o hîrtă, o colică. De aici se reperi plecînd vom face și alte descoperiri asemănătoare ca esență și sens, dacă nu și ca dimensiune. Faptul că Ion Creangă văzut într-o scenă de lăbițe eminesciene și că etapa Amintirilor și a lui Moș Ion Roată este străbătută de aceeași tensiune ideatică și se pare un lucru demonstrat. Prietenia lui Eminescu și Creangă a fost în același timp una de sentimente și de idei, de credințe de opțiuni literare și politice comune. Tipul de scriitor de idei și opțiuni este mai puțin accesibil și mai puțin iubit. Folosința comună la de aceea din seriatul cu imagini scriitoricești pe cea mai puțin intimidantă, mai „umană”. Sigur că Ion Creangă văzut într-o scenă de lăbițe este mai puțin distant, mai „omenească”, dar e mult mai aproape de adevărul secret al operii lui literare și invatătoare, acel Creangă de o inteligență tăios dissociativă, rece ca de geometru, care precizează electivul lui Negruzzi : „N-are a face una cu alta, domnule Negruzzi ; d-ta i-ai făcut un serviciu privat și aici e vorba de trebi publice”. Nici Maioreșcu, nici Eminescu n-ar fi răspuns mai lapidar și esențial modulul confuz în care Iacob Negruzzi abordase situația. Această replică a lui Creangă trage în direcția gesturilor „volterlene” ale recalcitrantului preot, care-l scot în afara bisericii, elemente deloc pitorești ale biografiei lui, mai curînd cardinale. Ele comunică intens cu portretul intelectualului și el „volterlan”. Popa Duha, portret în care scriitorul se proiecta pe sine, Iacob Negruzzi nu i-a iertat înrîburul preot nici replica, nici concurența politică, transmițînd posterității portretul caricatural al popii Smințina. Dar tot, ca pentru a fi iertat, a imortalizat și tiparul dissociativ, lîmpezit al minții lui Creangă, dincolo de orice anecdote.

Într-o scriitură, crucială este tensiunea spirituală și, din acest punct de vedere, publicistica eminesciană luminează revelator și gazetăria lui Slavici. Imaginea literară a lui Ion Slavici a fost circumscrișă la cîteva filii, departe de însemnata și întinșă a lui Eminescu. Cînd despre gazetăria lui este insistențiat pentru marile publice, care știu abia că Slavici a lucrat cu Eminescu și Caragiale la *Timpu*. Într-o gazetărie a lui Mihai Eminescu și cea a lui Ion Slavici există însă o relație osmotică, care conferă și publicisticii lui Slavici interesul și dimensiunea deosebită. Că Eminescu și Slavici au fost prieteni, se știe. Dar ca și în cazul Creangă importantă rămîne nota diferențială a prieteniei lor. Episodul vinează a părut caracteristic și suficient pentru a statua cadrele necesite prieteniei literare. Dar Viena studenților români (la fel de importantă pentru literatura română ca și Parisul generației noastre, supsoștite, deși mai puțin studiată decât acesta), este abia începutul. Neîndoielnic organizarea Serbării de la Putna și participarea la această sărbătoare a lui Eminescu și Slavici, constituie un solid început de drum programatic, după cum scrierile de primă fază ale lui Slavici sînt, după toate opiniile, trecute prin minile ambilor prieteni. Dar ceea ce ne interesează aici după episodul iesean al lui Slavici (1874), este colaborarea la *Timpu*, o publicație la fel de importantă pentru literatura română.

Convorbiri literare. Examenul relației dintre Eminescu și Creangă ne-a deslușit faptul că foia *Curierului de Iasi* era a celor doi mai mult decât *Convorbirile literare*. Astfel și în relația Eminescu și Slavici, *Timpu* este al lor mai mult decât *Convorbirile literare*. Numai lucrarea la *Curierul de Iasi* era un laborator de idei literare și politice comun lui Eminescu și Creangă, din care Slavici nu lipsește, la fel *Timpu* va fi un laborator comun de idei politice și literare pentru Eminescu și Slavici, din care Creangă nu este absent. Caragiale, prezent în redacție în *Timpu* cu articole, este mai puțin gravat în ființa sa decât a ziarului, decât ceilalți trei. *Curierul de Iasi* îl reproduce pe Slavici, cel de la București, *Timpu*, unde lucra Slavici, îl reproduce pe Eminescu de la Iasi.

Și acum faptele : cel care-l aduce în toamna lui 1877 la București pe Eminescu pentru *Timpu*

este Slavici, Titu Maiorescu care condusese *Timpu* la începutul anului n-o făcuse. Gestul lui Slavici e pe linia unei afinități și a unei independențe. Prima lor reacție, antiliberă și proțărănească, este legată de independența și de starea dorințelor români. Eminescu scrie **Dorobanții**, Slavici scrie **Sămănișii** de la Piața (30 și 31 decembrie). Tăndemul produce imediat replici. Publicația **Dorobanții** îl numește pe cei doi redactori „băieți ungureni foști servitori și foști coriști”, iar **Telegraphul** demască contradicția unei foi conservatoare care la apărarea țăriiilor. Replica o dă pentru amindoi Eminescu într-un **Pro domo** (5 ianuarie 1878) unde ține să afirme descendența rustică : „unul a legat araci în via pîrîntescă și celălalt a ținut coarnele plugului pe moșia părintescă și la urmă că amindoi sînt via de țărani românești”. Conservatorii sînt aceia de independență al redactorilor și pentru a-l canaliza numesc un redactor, sef, pe I. A. Cantacuzino, încă în ianuarie 1878, dar acesta nu era om de presă. Radicalismul adus de Eminescu la *Timpu* impune rapid foia conservatoare. **Românul** nu va intra (octombrie 1878) să demonte pe cei doi ce instigă țărănimii împotriva acuzîndu-i de relele socialismului și mai rău decît atî, chiar de nihilism. **Românul** vede bine, chiar dacă îngroșă liniile, poziția proțărănească a celor doi fiind ostentativ, prin contribuția eminesciană. 1878 este anul Congresului de la Berlin, al constituției articolelor 7 din Constituție. Slavici reacționează alături de Eminescu, tipărește chiar o broșură și, semn al legăturii trinității Eminescu-Slavici-Creangă, ultimul răspunde incitant de primirea broșurii și de conținutul ei. *Timpu* va fi fost citit desigur cu asiduitate de Creangă.

Așa cum afirmam, *Timpu* este mai mult publicăția lor, a scriitorilor de la Junimea, și nu a Junimii și a conservatorilor. I. Negruzzi observă de altfel că *Timpu* nu popularizează deloc acțiunile Junimii isene. Uitarea e foarte probabil intenționată, *Timpu* lui Eminescu și Slavici nevoind să facă din club în chestiunea litigioasă a zilei, modificarea Constituției, *Timpu* nu merge cu patronii săi. Cînd Eminescu dezavuează pe acei „avocați buni, cu darul vorbirii”, „cu finețe de distincții juridice”, dar fără legătură cu problemele fundamentale ale țării, el este în vedere pe Maiorescu (mai 1879). Acum scrie Eminescu foarte rezoluz : „Cine nu e cu noi, e contra noastră”. Însemnarea lui Maiorescu : „Grea epocă eminesciană” privește disputa politică, nu sentimentală (**Insemnări zilnice**, I, 324). Este de ataca în aceeași direcție. E. P. Ștefănescu care trimite o scrisoare la *Timpu*. Atî Eminescu, cit și Slavici acționează conform concepțiilor proprii ca mica formație politică. Maiorescu se decide de meritul de a fi scris vreun articol în *Timpu*, din cele în cauză, și mai ales de răspunderea apariției lor, tot printr-o scrisoare deschisă. Sîntem în vara lui 1879 și cei doi prieteni de idei și concepții de *Timpu* se impun ca „junii conservatori”, sînt deci receptați ca potențialii oameni politici, de toate părțile, pentru că au puncte de vedere independente și oferă soluții politice proprii. Faptul că la feafă acestor redactori, care se voiau și oameni politici, nu li se plătia, își are explicația tocmai în aceste acte de independență.

Eminescu și Slavici execută însă un program de idei propriu. Preocuparea lor de istorie, preocupare militanță dezvăluită încă de la 1871 prin Serbarea de la Putna, continuă și aici. Eminescu traduce **Fragmentele** lui Hurmuzachi, vol. I, Slavici se ocupă de editarea de documente la Comisia istorică. Tema fanariotilor apare în *Timpu* și prin Slavici, care tipărește aici **Epoca fanariotilor**. *Timpu* (decembrie 1878 - martie 1879), temă pe care în vizuire proprie o găsim și la Eminescu. Dar marea lor temă comună, istorică și politică, rămîne situația românilor din Austro-Ungaria. Despre Bucovina, Slavici scrie în *Timpu* din 1878, despre maghiarizarea scoalelor noastre în *Timpu* din 1879, despre Saguna în 1880, cînd tipărește și studiul Austro-Ungaria și naționalitățile (*Timpu*, aprilie). Nici **Budulea Talehii**, care povestește cum se formează un intelectual în monarhia poliglotă a habsburgilor, nu iese din aceste sfere de idei. Slavici certifică în **Amintirile** sale că trioul Eminescu-Slavici-Creangă s-a întîlnit la București în jurul navelor pe care Creangă o găsea prea „picuțică” promițînd o replică, pe care o recunoaș-

tem în **Amintirile din copilărie**. De altfel translușinșul acestor idei, Amintirile din copilărie, atenția acordată originii transcarpatine a neamului său, îi vine lui Ion Creangă, fără îndoială, din aceste colocii ideologice și politice la care participa.

Pe tema dualismului mai are loc o delimitare clară a celor doi față de Titu Maiorescu. Atî lui Eminescu, redactor la *Timpu*, cit și Slavici pleacă din redacție, declarațiile politice făcute de Titu Maiorescu în *Deutsche Revue*, de aspect austrofil le par condamnabile, pentru că Titu Maiorescu ignoră situația românilor acolo și esența dualismului. Imprudentele declarații ale lui Titu Maiorescu au creat o situație grea conservatorilor și *Timpu*, efectele lor răbîndînd în începutul lui 1881. Eminescu se delimitază treptat de ele. Slavici în **Telegraphul român** este mult mai explicit și drastic, lucru care duce la reproducerea articolului lui Slavici în *Timpu* (1881, februarie). Viziunea politică a lui Eminescu și Slavici, cără conșonanță se verifică în scris, diferă și se delimitază și în problema românilor transilvăneni și a dualismului de Titu Maiorescu, altfel zis de Junimea politică.

În 1882 se produce un eveniment de presă care angajează atî pe Slavici, cit și pe Eminescu, de departe desigur și pe Creangă, cu toate rezervările sale față de novelele lui Slavici. Apar **Novelele din popor** ale lui Slavici, destul de larg comentate în presă, unde devin obiect de polemică. **Cronica** lui N. Xenopol din **Românul**, care-l situează pe Slavici lîngă Creangă, Negruzzi și Gane, dar ca mai realist, atent cu particularitățile prozei acestuia, are și o rezumare politică. Opinia lui N. Xenopol este că tematica țărănească este doar o etapă și că datorită de prim ordin a prozei contemporane este să se ocupe de lumea orașului, de burghezie. Era un îndemn la sincronizare înainte de E. Lovinescu, dar tot de pe poziții liberale, la care răspunsul lui Mihai Eminescu va fi vehement. Pentru că **Novelele din popor** sînt exemplare ca direcție literară, propunerea lui N. Xenopol fiind considerată drept cel mai nefast îndemn literar, prin elitismul, artificialitatea și frivolitatea inevitabile. Anul 1882 rămîne anul de aur al polemicii literare pomic de însemnată pe atî de importantă și simptomatică pentru literatura română. Ea mai are și avantajul că lasă la vedere programul politic din care decurg, care ulterior se vor masca sub teorii autonomiste.

Polemica, deși are un punct de plecare literar, trece făș în cel politic. Acum publică N. Xenopol în **Telegraphul român** un **Orificiu de la „Timpu”**, d-l Mihai Eminescu și acesta este motivul pentru care răspunde Mihai Eminescu cu mult citată replică **Materialele etnologice privind în parte și pe D. Nicu Xenopol, criticul literar de la „Pseudo-Românul”**. Pe fondul acestei polemice, cărora li s-ar putea comunica la vedere cu infrastructura lor politică, se introduce și Alexandru Macedonski, care-l atacă pe Eminescu strictamente pentru activitatea politică. (De fapt un răspuns pentru o corespondență a *Timpu* din Dobrogea în urma căreia prefectul de județ, Alexandru Macedonski e mutat la Sulina). Relația lui Eminescu cu Slavici este mai mult decât o simplă prietenie, urează acestei legături fiind spirituale. Ca semn al preocupărilor comune, **Novelele din popor** se bucură de un succes deosebit în Transilvania. Relațiile cu Românii Junii sînt mai apropiate, atîte atenții preocupări a lui Slavici și Eminescu de soarta românilor de dincolo de Carpați. Membrii societății **România Jună** comunică mai ales cu Slavici, Eminescu, Creangă și Caragiale, mai apoi cu ceilalți junimiiști. Ei operează o selecție lămurită în vederea activității de la *Timpu*. În timpul polemicii cu N. Xenopol și a preocupărilor de soarta transilvănenilor, Titu Maiorescu nota scandalizat purtarea prea liberă a lui Slavici și Eminescu, faptul că lăseseră practic de sub controlul său, se emancipaseră de la **Almanahul Românesc**. **June** a lui Creangă cu al său **Moș Ion Roată** alături de **Lucafașul** se datorează mai puțin lui Titu Maiorescu cît celorlalți doi prieteni ai săi. În 1882, 24 ianuarie, un grup de tineri ardeleni printre care Th. Nica, N. Densușianu, A. Ciurcuș etc., formează societatea **Carpații**, care intră atî Eminescu, cit și Slavici. Societatea se volla activă și răspunde preocupărilor celor doi scriitori. Eminescu discută din ce în ce mai des în *Timpu* măsurile antiromânești din Transilvania, denunțînd politica de maghiarizare. Distințea de Maiorescu este în mare măsură. În martie 1883, Slavici tipărește în *Timpu* un articol **Situația din Ardeal** care studiază chestiunea și informează publicul.

Pește puțină vreme Slavici va ajunge să conducă o publicație cu rost politic la Sibiu. **Tri-buna**, în timp ce Eminescu va fi scos și el din viața publicistică și politică bucureșteană. Ceea ce rămîne inevitabil de reținut este comunicația de vederi, de acțiune, de mărturie scrisă și activă a lui Eminescu și Slavici la *Timpu*. Publicistica politică a lui Eminescu o luminează și redescoperă pe cea lui Slavici, după cum în chestiunea românilor din imperiul austro-ungar, publicistica lui Slavici contribuie la cunoașterea celei eminesciene. Ea este rezultatul unei poziții independente, a unei independențe care pe Eminescu l-a costat în cele din urmă viața. Sensul ei ascensional, efectele ei superioare în politică și literatură sînt însă incontestabile. Din acest moment ideologic-politic-literar n-a lipsit nici Creangă.

Toate aceste fapte adunate la un loc resping imaginea reductivă, anecdotică asupra scriitorului român. Acesta nu e doar pasăre cîntătoare sau ființă degustătoare. El trăiește prin idei și moare pentru idei. Publicistica lui Eminescu impune modelul scriitorului român, cerebral, activ, angajat, capabil să se subordoneze decorației este marelui model al literaturii române.

M. Ungheanu

IOANID ROMANESCU «Orpheus»

u „Orpheus” (Ed. Junimea, 1966) lăncă la Ioanid Romanescu ajunge la sinteză și, din romantismul ambiguu pe care-l ilustrase, poetul a tras mai departe firul orfic și nu pe acela disolutiv, în dreptul către ortodoxia literaturii române nu ironia ci armonia este legitimă. O astfel de clarificare modifică în chip definitiv perspectivele asupra creației de pină acum și lasă să se vadă o substanță filosofică destul de puțin băgată în seamă de comentarii ; poetul s-a îndreptat către ortodoxia literaturii prin presedee limpezite, conștinnd în investigație antropologică. El găsește, ca și Daniel Turcea de pildă, o soluție de aparență orientală și cu sens hotărîtor esteric, înăfînd mari oracole și exprimîndu-se în ideea unei comunicații secrete.

Ceea ce părea a fi o învelitoare pe care poetul o sugera printr-un soi de incantație somnambulică, dată de „adierea unei lumi turburate-n adinc”, e avea sentimental mișcărilor în „sensul unui fluxu freatic”. Este o gîndire, întemeindu-se pe raporturi misterioase între fenomene și de natura simbolurilor oculte. Lumea această este cuprînsă, asadar, de o „noapte” alegorică și de „somn” (căci poetul vădește o încredere considerabilă în oniric) ; pentru el, viața e moarte și abia moartea ar însemna viața adevărată (Schopenhauer luase o astfel de idee de la indianii). Somn și anticipație, avînd caracteristicile acelei pierderi de conștință rupte de universal. Sufletul e conștinșiv, de aceea, cu principiile vesnice : „O, suflet, care începi evaziunea / În chiar clipa în care te naști / O, suflet, care te-ai născut perfect / Numai lucrarea ta este eternă / Risipiți numai tu nu adaugi / Nime, niciodată în locul risipei / Numai tu esti inepuizabil / Numai tu pe toate îndreptîndu-le / Rămii întreg”. E o doctrină ale cărei origini trebuie să le considerăm a fi arhaice.

Istoria, din acest punct de vedere, este detinută de Demurgos și pe care spiritul o recunoaște parțial prin tehnici revelatorii. Nîmîc nu este, de aceea, în om fără să existe în absolut : „Pierdut din memoria demurgului / de-ar fi avut un cer de aripi / Tot pe aici el ar fi mers / ne aflînd pe cine să lubească / nici propria viață nu știa iubi / prin adincul primitiv al ochilor săi / numai în vis mai trece uneori fantoma călîrînd în picioroase o turmă de reni”. Ceva din credințele populare migratoare de la răsărit către apus, înțîmă și aici. E o religie a naturii, rezultată din lumea cosmică lege obiectivă ; sensul există aici în afara lumii palpabile și dincolo de rînduieșile spirituale scoarțite pe pamînt : „Înainte de a se fi format planetele înainte de a fi a se apărut nebuloasele înainte de a fi fost Universul / a existat sensul / dincolo de cele mai departate aștre / în adincul infinit al cerului / dincolo de atî infinit / și chiar dincolo / de spațiile imaginatîe absurde, există sensul / pentru fanaticul profund / sensul spre Om / nu trece prin vîre catedrală”. Tot ceea ce este aici, stă sub incidența noțiunii de consubstanțialitate și poetul e acest spirit universal, vorbitor fără a ști de semnificația comunicărilor pe care le intermediază : „Nu forma sau dimensiunea / lîrei dăvuite de Apolon / înălțau odinioară imnului / cîntecul asmențiu suferinței ce l-a născut / nu urnește dinăuntru / în tainismul de nedespărțit / aud vîntul mării cînt pămîntul se turbură / oracolului este, numească alții, această, mister / însă tu, Musayros, înțelege”. Creația e, din acest punct de vedere, de natură endogenă, pornind dintr-un spirit profund și exprimîndu-se în așa fel încît era să răzbată dincolo de domeniul clipei. „Tăcerea este văzută ca exercițiu al revelației transformîndu-se, prin concentrare, în „spătiu” : „E timp incit poți să ascuți / tăcerea transformîndu-se în spațiu / și fructul acela deși invizibil / încă nu are unde

VIATA CARTILOR

REPORTAJ

ECOUL UNEI TRĂIRI COLECTIVE

Nicolae Grigore Mărașanu

GEAMANDURA

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

Geamandura

tivă la faptul real, care nu poate fi înorțat. Reportajul devine astfel ecoul unei trăiri colective din care anul dintre eroi (reporterul) păstrează divagant susțineri pentru percepe semnificațiile lui, venite prin viața sau emoții sincrone din alte experiențe, poetice ori meditative. În seria „cuvîntelor” despre Transilvania (Pădurarii și pe cele trei Crisuri, Drum spre inima Daciei, Esti o continuă mirare, Ardealule !), conșturile emoționale amplifică discursivitatea reportajului, pînă la apozează sfîrșit imnice : „O, Ardealule, / cu toții am stat în apa destinului pînă la git, / te-am apărut după cum te-am iubit, / te-am lîpit la pieptul patriei celei mari, / și te-am păstrat cum cel amînentat de zei păstrează colțul de salvare în naufragiu, / risipă făcînd noi doar de jertfă, de fii și de sinze ! / Au huruit roțile peste oasele noastre / pînă au pleznit roțile ! / Ne-au stat spînzurate trupurile în răsipiții / pînă au putrezit spînzurările ! / Coroană de fier înorțat ne-au pus pe frunte pînă au ruginit coronoarele. Și, atî, fruntea în e luminată de aceeași dulce splendide nemurire”.

Cu toate că reportajul s-a oprit în multe locuri din țară, încercîndu-se, cum afirmăm și mai înainte, de slărea unică a momentului trăit sau evocat, cele mai remarcabile pagini aparțin reportajelor despre oamenii ființului sau al mării, de a căror existență Nicolae Grigore Mărașanu se simte apropiat pînă la identificare. Se află în buclă cu acest subiect **Dincolo de ghețuri, Dîzul Speranței, Fluviiu miroase a mare, Marsul de proză I, II**, o realitate filtrată printr-o experiență literară, însumînd mai multe volume de versuri și ca și în acestea, subiectele vorbesc despre o „eroică” stare de spirit a generațiilor care luptă cu apele smulgîndu-le victorie, nu de putine ori, cu prețul jertfelor umane.

Unele dintre reportaje trec pe neobservate în domeniul prozei literare și relevă continuități de care n-ar trebui să-lăsar indiferenți pe autor față de acest gen, în care nu s-a ilustrat pînă acum. **Locul de casă și Dincolo de ghețuri** sînt, în fapt, două mici povestiri tesute în imaginația autorului ca întîmplări demne de a face subiectul unor reportaje. Lîmpeză narativă, dezvoltată în descrierea de cuvînt, a căror sensuri foarte exacte nu sîrăcesc nici fluență, nici culoarea subiectului (atunci cînd sugerează, latent confruntarea de care omul o are mai întîi mental cu munele și apoi discreț insușirete a colosului de piatră) e realizată remarcabil.

Impotrivă faptului că volumele de reportaj au o notă de acuritate, prieteni ai „datorilor” realității materiale și umane, **Geamandura** are perspectiva de a nu rămîne în bibliografia lui Nicolae Grigore Mărașanu, un simplu reper experimental.

Lucian Chișu

* Nicolae Grigore Mărașanu : „Geamandura”, Editura „Sport Turism”, 1985.

MĂRTURII ALE CONTEMPORANEITĂȚII

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

De la cultura la istorie

Sub steagul luptei revoluționare (III)

Atunci ne solidarizăm cu toții

Ziua de 30 mai, 1936.

Cea de a patra zi a procesului. Sedința se deschide la ora 8,35, cu împlinirea obligației procedurale a apelului celor 19 acuzați. Era programată continuarea audierii martorilor.

Înainte de aceasta însă, președintele completului de judecată roagă pe comisarul regal să citească „prevederile articolelor din Codul Justiției Militare relativ la atitudinea publicului care dă semne de neliniște, tulburând dezbaterile și care dau drept președintelui să judece și să condamne imediat”. Era un nou avertisment, de această dată adresat publicului, care nu își putea stăpâni atitudinea de simpatie față de arestați și nemulțumirea față de modul abuziv în care își îndeplineau mandatul comisarul regal și președintele completului de judecată.

Avertismentul continuă, fiind adresat și acuzaților, comisarul regal citind și acele articole privitoare la dreptul președintelui „să scoată din sedință pe cei care dau semne de neliniște, să-i trunchieze la închisoare, iar dezbaterile să continue”. („Universul”, a. 53, nr. 148/1.VI.1936, p. 12).

Ofensiva de intimidare a comisarului regal mai cuprinde un act și anume, împotriva presei. „foarte indignat, atrage atenția că ziarul „Dimineața” nu redă întocmai dezbaterile”, întrucât în acel ziar se scrie că incidentele au fost respinse de către comisarul regal „în mod savolnic”.

Ziarul de stînga, care a avut curajul să scrie adevărul, este deci pus la zid. Președintele completului se raliază observărilor comisarului regal, pretinzând că reprezentanții presei să redea „întocmai dezbaterile”, adică să se abțină de la comentarii.

Există indicii că acțiunea împotriva ziaristilor cu vederi democratice, sau care, pur și simplu au fost să își spună părerea, a fost mai largă, fiindcă — de exemplu — în ziarul „Adevărul” încep să lipsească relatările de la proces, pînă la informațiile despre ziua a VII-a a procesului, iar în ziarul „Curentul” nu se mai revine decât prin anunțarea sentințelor.

După aceste avertismente și admonestări, comisarul regal își permite încă un gest de „învîngător”, un gest ironic de cel mai prost gust posibil, rugînd pe președintele completului să aducă la cunoștință acuzații apărării că din depozitiile martorilor din ziua precedentă nu a reieșit că organele anchetatoarea ar fi recurs la violență.

Apărătorii tac. Luîndu-și obligația de a-și apăra pe acuzați, pentru unii dintre ei aceasta fiind o sarcină primită din partea partidului, trebuiau să accepte insolența comisarului regal, fiindcă avertismentele erau date tocmai pentru ca provocîndu-i, să poată cere eliminarea lor din dezbateri. Or, misiunea trebuia dusă pînă la capăt.

Este introdus sergentul instructor Mihai Popescu, care a făcut o percheziție la domiciliul lui Gheorghe Dumitrache, unde a găsit — în pod și sub hambarul de mălai — manifeste. Susține că aceste manifeste proveneau de la Tirgovișta. Apărătorii ar fi trebuit să întrebe de unde cunoaște proveniența manifestelor, fiindcă, în mod evident, nu putea ști „drumul” acestora, dar apărătorii tace. Roagă doar instanța să permită acuzaților să pună întrebări martorilor.

Comisarul regal se opune.

După audierea sergentului instructor Ilie Coman, care arată că a găsit un steag roșu arborat pe un stîlp de telegraf și că a participat la percheziția ce s-a făcut în casa lui Ion Olteanu, cu care prilește s-au găsit broșuri și manifeste, un alt jandarm, plutonierul major Nicolae Manea, care i-a „cerecat” pe mai mulți dintre arestați, declară cu totală lipsă de rusine că nu i-a bătit. În situația în care a fost pus, apărătorii tace... Acuzații, în boxa lor, încearcă sentimentul amar că vocile lor și ale celor care îi reprezintă au fost aduse la tăcere, iar jandarmii în posturi de martori vor putea debita nestingheriți minciunile lor, pozînd în oameni civilizați, cei i-au cerecat fără violență, conform cu prevederile legilor.

Urmează depozitia șefului de post din comuna Ulmi, plutonierul Mailat, cel care, folosind pe agentul provocator Ion Olteanu și profitînd de credulitatea și lipsa de experiență a tinerilor uteciști Gheorghe Dumitrache și Gheorghe Ionescu, a regizat „flagrantul delict”, operînd arestările din 15 ianuarie.

Este un tip solid, puternic, cu pumni mari, plin de sine și mărginit intelectual. Declară cu emfază că îl cunoaște pe majoritatea inculpaților. Spune că a făcut percheziția la cițiva dintre ei și că a găsit broșuri comuniste.

Apoi, pozînd în detectiv, declară că i-a văzut pe acuzați în casa lui Olteanu. I-a văzut prin geam, țînînd broșurile în mînă, dar că la intrarea lui în casă, ei au aruncat broșurile. (În raport cu configurația terenului, cu situația casei și locul unde putea sta plutonierul în stradă era însă imposibil să îi observe pe geam, în interiorul camerei). În flagrantă contradicție cu declarațiile nu numai ale arestaților, ci și ale unor martori, declară că „la facerea cercetărilor nu a folosit violență”.

Sfîtos, încercînd să își asume cît mai multe merite în „descoperirea cazului”, declară că a găsit manifeste în atelierul lui Iubu, la Tirgoviște. De asemenea, a găsit câteva manifeste și la Tobosaru, manifeste care fuseseră băgăte în foc în momentul în care urma să se declanșeze percheziția.

Cu un gest triumfător — așa cum se consemnează în presă — „Martorul depune consiliului niște notițe din care reiese că Nicolae Ceaușescu era conducător de celule comuniste”. („Universul”, a. 53).

Plutonierul este un martor cheie al acuzațiilor, apărînd de orice întrebare care ar fi putut pune în cumpănă valoarea juridică a declarației sale de către comisarul regal. Unul dintre acuzați nu se poate obține, totuși, de la tentația de a pune întrebări martorului, cu toate avertismentele care fuseseră rostite la deschiderea sedinței de judecată. Dar comisarul regal sare imediat, considerînd că acuzații a devenit „obraznic” și solicită președintelui completului să îi aplice articolul 110 din Codul Justiției Militare. Pe loc,

ținîrului considerat „turbulent” este condamnat la 15 zile închisoare și se dispune înlăturarea lui din sala de judecată.

Este momentul memorabil, al exemplului de tărie, de demnitate și solidaritate revoluționară, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se ridică din boxa acuzaților declarînd: „Atunci ne solidarizăm cu toții!”

În spatele său se ridică și ceilalți arestați.

Un val de emoție puternică străbate întreaga sală. Toate privirile sint ațintite spre tînărul revoluționar care înțelege să-și primejdiască viața pentru a impune respectarea legii în proces, pentru a-și apăra un tovarăș, — dovadă capacitate de dăruire mai presus de interesele sale personale, trăsături de caracter de mare noblete, lăsînd să se înțeleagă că este conducătorul, creierul și sufletul grupului de arestați.

Nu numai consiliul de război, dar nici instanțele de judecată penale ale Brașovului nu au mai întîlnit un asemenea precedent de generozitate, solidaritate și fermitate revoluționară, astfel că pînă și colonelul președinte al completului, cînd își revine din clipele de surpriză, se întoarce spre comisarul regal, ca și cum ar aștepta ajutor de la acesta.

Sintem mindri de tine!

Este aproape incredibilă încapățînarea cu care instanța de judecată a refuzat să mai admită pe toată durata procesului prezența la dezbateri a tînărului revoluționar Nicolae Ceaușescu. Dorința de răzbanare? Teama? Poate că mai ales teamă, îndeosebi în perioada audierii martorilor, cînd prezența sa în proces i-ar fi putut influența, le-ar fi putut însufla curaj și, totodată, prin întrebările pe care — eventual — le-ar fi pus martorilor ar fi imprimat depozitiilor acestora semnificații pe care acuzaerea nu le dădea.

Dar depozitiile de martori nu erau cerșute în sensul dat de acuzație, dimpotrivă. Martorii apărării, fie că vorbesc în continuare despre rețeaua jandarmilor, fie că scot în evidență calitățile morale și profesionale ale arestaților, tineri cunoscuți de toată lumea ca cinstiți, săntori, harnici, respectați, fac să fie cunoscut consiliului un adevăr fundamental și anume acela că sint de partea arestaților și condamna procesului jandarmilor. În această situație, putem întrezări explicația îndărătniciei cu care instanța refuză sistematic, sedință de sedință, cererile apărării ca acuzații Nicolae Ceaușescu să fie admis în sala de dezbateri. Atitudinea sa era eroică, plană, încă, asupra sălii de judecată determinînd emoții profunde și o vizibilă solidarizare clasă, în numele adevărului.

De altfel, procesul nu mai putea fi ținut în chingile în care voiseră să îl încatuseze judecătorii prin avertismentele și amenințărilor rostite în dimineața zilei de 30 mai 1936. După gestul eroic al tînărului revoluționar Nicolae Ceaușescu, acuzații uită de aceste amenințări și veghează ca martorii apărării să își poată face depozitiile fără a fi mereu întrerupți. Sint foarte bine, și ei, cît de puternic fusese procesul influențat, ce binefăcătoare undă de demnitate umană îl transformase pe acuzații în acuzați, și luptă, cu îndrjire, pentru readucerea la dezbateri a tînărului revoluționar.

Absent fizic din sala de judecată, el era prezent ca o amintire dominantă și obsedantă în mintea judecătorilor și comisarului regal, ca o puternică sprijin în cugetele acuzaților, ca o speranță și ca un izvor de tărie în inimile celorlalți arestați și a tuturor celor care urmăreau cu sufletul la gură desfășurarea procesului, sperînd și luptînd pentru mai mult bine, pentru mai multă dreptate și omenie.

Într-o discuție avută cu avocatul Bobancu, cu ani în urmă, am consemnat impresiile sale de la finalul procesului:

„Eram cu toții în picioare, fiindcă duș cum cunosti, la citirea sentinței, cînd și Consiliul e în picioare, așa stă toată lumea în sală, și privim spre tînărul pe care începusem să îl admir, desi mă contraria. Spun că mă contraria, fiindcă prin tot ce făcea în proces nu urma linia de onorare pe care o stabilisem noi, avocații, care ne făcăm meseria, contestînd acuzațiile false, încercînd să minimalizăm ceea ce nu era de contestat, precum așirea manifestelor, sedința de instructor etc., iar în rest, cîntînd să obținem bunăvoința instanței și astfel cît mai mici pedepse. Acest tînăr însă, în afară de faptul că pe tovarășii săi i-a apărît rețezînd instanței orice sansă de a scoate de la el ceva prin care i-ar putea acuza, de cîte ori a avut prilejul a vorbit despre condițiile de viață, scumpete, șomaj, despre situația politică, cu însemnătatea Blocului Democratice și a Frontului popular. Era un mod de a se apăra prin acuzaerea ce o implica mărturisirea adevărilor sociale și politice; un mod de apărare ce nu se întinea cu al nostru, și care a culminat cu gestul prin care a răscolit întreg procesul, cînd a acuzaat practicile abuzive ale instanței pe care le-a numit „fasciste”. Din acel moment însă am început să îl admir, fiindcă cu pretul unei pedepse de șase luni de zile pe care o primisem, a lmpus procesului un curs mai decent. Nici căpitantul Butoi, care era acuzaat, nu a mai îndrăznit să încalce drepturile apărării de a pune întrebări martorilor, nici colonelul Radu Gheorghe, președintele completului, nu a mai cutedat să ne pună pumnul în gură, nouă, avocaților. Datorită atitudinii lui, pe care a plătit-o atît de scump, martorii apărării nu au mai fost înfricoșați; nu au mai fost presați de comisarul regal și așa se explică faptul că în final s-a ajuns la achitarea a șase dintre cei acuzați.”

„Vezi, presa a scris mult despre gestul de solidaritate al tovarășului Nicolae Ceaușescu, fapt care ne-a impresionat și pe noi, avocații, și ca instanța să nu uite de el, la fiecare deschidere de sedință ne-am bătu pentru a-l aduce în sala de dezbateri. Dacă nu ar fi fost acel gest nu cred că ar fi avut curajul să fac ceea ce presa a numit „protest violent”, dar știam că tînărul acela „plătise” și pentru noi și consiliul, după eliminarea lui, nu și-ar fi putut permite să mă

Eugen Palade: „Demonstrație comunistă”

tăneșii și pentru a scăpa de stările excepționale, cu care guvernul îi gratifică cu o dilecție particulară, nu scapă de urgia guvernului. Nici acești muncitori n-au lipsit de la lupta împotriva guvernului Tătărescu — asigurînd victoria Frontului Popular în alegerile comunale din Ploiești și pentru toate acestea răsplata n-a întîrziat. În fața Consiliului de război din Brașov se află 19 petroliști în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Numărul, proporția și împrăștierea proceselor antifasciste în toate colțurile țării dovedesc cît de impopular este fascismul în toate părțile populației românești. Cît e de vie și de neînfricată dorința de luptă împotriva tendințelor hitlerofasciste. Sintem deci în asentimentul marii mulțimi cînd cerem stingerea proceselor antifasciste și amnistie pentru antifasciști.”

Sinceră admirație se desprinde și din portretul făcut tînărului eroi în „Cuvîntul liber”:

„Ceaușescu e un copil. Dar un copil cu o inteligență de o maturitate surprinzătoare. E scund, slab, cu ochi mici, două boabe de pipir. Vorbește limpede, puțin prea repede, parcă voind să spună deodată tot ce știe. Are 19 ani (18, n.n.), dar a văzut și a pătît ca pentru 90.” „Sentința” ilegală scrisă: „Ceea ce se petrece de cîteva luni în România în legătură cu „impartialitatea” justiției este pentru orice om cinstit destul de convingător că dreptatea este de partea noastră. La Tirgu Mureș a avut loc un congres al Gărzii de Fier. Acolo s-a hotărît asasinarea unei

Aici, într-o unire

Se întetește vremea de prea multe nfeșuri, Mirarea-i înspăciată prin virste, la răsucii... Pădure, tu, din graul ce-n doine și-n erusuri Ne-a luminat prin veacuri, istorie ne-aduci.

Aici, aceste ziduri, vestesc nenăutata Ce noi, printre vifonișii cumplite, am adus Prin toți eroii noștri, jerfiți spre libertatea Ce, niciodată, n inimi române, n-a apus l

Ne cheamă, ntru frăție, din tulnice bătrine, Ardealu-ntrig, cu munții și riurile lui, — Românii toți și-n toate muncind intru

dreptate, Uniți, mereu, în Țara Mihai Viteazului l

Se-naltă-n gînd, române, pădurile de cîntec, — Înlăt îngemănate surori într-o vîpaie Pe care scriem, mîndri, că elia noastră era Mereu, — cite un Ștefan, Mihai, un Nicolae l

De cînd ne știm aicea noi sintem, de milenii, Am înțeles porunca acestui scump pămînt: E una România prin trecerile vremii Și sintem, toți, părtașii acestui legămint l

Ioan Suciu

Istoria noastră

Noi nu ne-am dus niciunde-n altă parte Și biruri n-am impus niciunei nații, Ne-au fost de pace gîndurile toate Și sfetnici am avut mereu Carpații l

Noi n-am strivit popoare niciodată Și nici nu am pretins altă hotare, An fost mereu uniți în asta poartă Inimi de foc și zid de apărare l

Ne-a fost istoria jertfă-naltesuna De luptă și de dor de libertate Nu, Ștefan n-a murit l E viu la Putna l Stejarul uriaș fără de moarte l

Ne-a fost istoria brazdă-nșingărată Pe ea călăii și-au ascuțit secura Nu, Horia n-a murit l E învîiat pe roată l Din trupul lui țîșnește azi pădurea.

Ne-a fost istoria vatră răscolită, Călcătă de trădări și asuprire Nu, Tudor n-a murit l E viu în criptă Cu toți pandurii lui de răzvrătire.

Noi n-avem morți l Eroii noștri-s teferi l Viteazul n-a murit l E viu la Dealul l Iată istoria noastră de lueferi l Moldova și Muntenia și Ardealul l

Dan Torga

Intredeschise gene

Intredeschise gene prin fum alunecînd, — Și noaptea — candelabru agonizînd irise. Pe umeri manți albe vor răsări curînd Iluminînd în noi cuvintele nescrie.

Morminte geto-dace pe dealuri respînd. Adie lin visarea izvoritoare-nocae. La tîmpa Caraiman arid vîlătîi de gînd Și simple cite-o stea pe mările de pace.

Cald, în bătaia lunii stă griul cel mai blind. Cu fruntea mult plecată în semne de-nțrebare, El pare un poet în sine meditînd Răspunderile grave din lanuri viitoare.

Spre pieptul brazdei iată, sint mierlele urcînd Și pui de prăpeliță despătutesc mahorul. Pămîntul strămoșesc adormea resfirînd În bucle de copil cuminte viitorul.

Lumină de arșînt. Tot mai senin se face: Ferestre largi, de veghe, pe-un timp cugetător. O cutedantă nouă se-nvalbură tenace Asemeni unui ritm în riul său dator.

Intredeschise gene prin fum alunecînd, — Și noaptea — candelabru agonizînd irise. Se lasă dimineața prin vîile de gînd Și-aud — iluminînde — cuvinte mari, nescrie.

Mihai Deșelaru

rălă a faptelor sale. Ceea ce m-a surprins a fost faptul că atunci cînd a aflat de pedepșele mai ușoare date unora, sau de achitari, s-a bucurat. S-a bucurat pentru ei și pentru faptul că sacrificiul său nu a fost zadornic.”

„Regret că ziaristii nu au sesizat acest aspect. Doar viața noastră este compusă din zile, săptămîni, luni, ani, la care numărăm doar într-un singur sens, fără întoarcere. Or, el află atunci că i se răpeau cei mai frumoși ani ai tinerității. Și totuși, avea tăria, avea generozitatea să se mai bucure pentru alții.”

„Imi mai amintesc de o moment emoționant... Era o femeie muncită, extrem de curată, cuvîncioasă, care mă privea cu speranță în ochi. Dar recursul fusese respins și sentința a rămas definitivă. Asta i-am spus, că sentința a rămas definitivă, că nu mai există nici o cale de atac. În timp ce ochii i se umezeau, luminile speranței s-au stins în ochii ei. Nu știam ce să îi mai spun. Dar ea s-a înclinat în fața mea și mi-a mulțumit „frumos” pentru tot ce am făcut în proces, apoi s-a depărțat parcă tot mai adusă de spate. Atunci am strigat-o: „Măicuță... poți să fii mîndră de fiul dumitale.” Și nu au fost cuvînte de alinare a durerii unei mame. I-am spus un mare adevăr.” (Ștefan Bobancu, „Amintiri de la un proces”, interviu, 1962, inedit.)

Dacă pînă și presa de dreapta a fost obligată să publice largi relatări de la proces, din cuprînsul cărora rezultă limpede comportarea exemplară a eroiului procesului, presa de stînga a făcut cunoscut întregii țări înlăptătorul episod de conduită revoluționară.

Să citim, de pildă, cîteva extrase din două numere ale ziarului „Arena”, editat de tînărul student comunist Dante Gherman. În numărul din 31 mai 1936 se scrie:

„Nici muncitorii petroliști din Prahova și Dimbovita nu sint mci puțin prigonii și oropsii. Nici lupul lor pentru o piine mai puțin amară, mai puțin udă de lacrimi și sînge, pentru libertăți ce-

Emil Poenaru

SCRĂTORII ȘI LUMEA SATULUI

acest cosmos roditor care este satul și de care se leagă poate însăși rostirea cuvintului țară pentru că în silabele sale s-a încăpă și ființa întreagă a poporului și toate timpurile istoriei și deveniri lui, pământ ridicat în relieful de cuget și de simțire, pământ viu, vorbitor. Și lumea, vastă, din începuturi și până azi, lumea amplă și răscolitoare pe care o călăuzește și de umorii căreia se rează cerul nesfârșit. Satul moral, satul politicii și social care există, sat peste sat în legende și cîntece, sat peste sat în succesiunea generațiilor, sat peste sat ca o cronologie a secolelor și a evenimentelor, ca o arheologie în care putem da și idei și sentimente și putem da mai ales cu această nepretenție și turburătoare rază de pământ însăși viața în necontenita ei transformare. Viața pe care cu această rază de pământ din lumea satului o putem identifica înfinit mai departe și în multiplele sfere de preocupări. Sînt răsfrîngerii ale acestei lumi în toate domeniile existenței după cum acestea, la rîndul lor, își trimit semnele către cei care au în grijă și se ocupă de soarta pămîntului. Recentul Congres al țărănilor — al treilea de acest fel și în același timp

unul dintre nenumăratele forumuri ale democrației noastre muncitorești, revoluționare — reprezintă un exemplu elocvent în acest sens. Cuvîntarea pe care tovarășii Nicolae Ceaușescu a rostit-o în fața a peste unsprezece mii de reprezentanți a relevat actualitatea ca și perspectiva programelor adoptate pentru ridicarea muncii și vieții din acest domeniu la nivelul sarcinilor și cerințelor pe care le reclamă înfrîntarea unei noi revoluții în agricultură. Transformări esențiale se vor produce în modul de a munci și gîndi, în modul de a trăi, iar acestea constituie, evident, și o lume a inspirației artistice, un orizont de permanentă reflecție a celor care slujesc cu talentul și creațiile lor fărîmarea unei noi conștiințe, a unei noi sensibilități. Relația scriitorilor și realitatea complexă, dinamică, este de natură să rețevă însăși bogăția izvoarelor de viață și frumusețe spre care îndeamnă și orientează mereu secretarul general al partidului, dintr-o perspectivă umanistă, revoluționară, patriotică și în cel mai înalt grad. Sub semnul unei atări datorii se inseră și confesiunile de față, ele urmindu-ne preocupări statice, de durată, și făcînd în același timp promisiunea vîitoarelor cărți.

Pacea cîmpiei

eu vin dintr-o parte a țării unde stăpîn este muntele. Moșii moșilor mei au așezat vatră de sat la mal de apă curgătoare, sub ocrotirea unui tei ce avoa puterea să înflorească și lărna și care, fiindcă era mai vechi decît ei, făcea acolo „cîntecul lumii”. Lingă teul acela au trăit și au nevoite, s-au bătut nu ca să-și apere neapărat bărbăția, ci pentru a-și păstra neintinată mindria lor de oameni liberi în cuget și faptă. Cînd muntele țarcu își slobozea din surlele asurului, oamenii nu stăteau degeaba, urzeau povești din întâmplările vremii trecute și izvoade cîntec din visele lor pentru vremea viitoare; cînd muntele Semenic își trimitea puhoaiile de ploaie, ei o primeau cu bucurie, știind că vin dinspre Trei Ape, izvoarele rîului lor și că le prevădese rodul în anul al pămîntului. Cînd dinspre miază-zi se vestea un alt soi de viscol, iscat din pulber de copite, de călăreții purtînd steag verde cu semilună, iarăși nu stăteau degeaba. Își duceau în munte vitele, își adăposteau muierile și pruncii în pădurea soră de la Trei Ape și cei în putere stăteau de veghe pe hotarul satului. Dacă veneau alte puhoai, dinspre miază-noapte ori soare-apune, se sfătuiu sub teul cel bătrîn, cerîndu-i și aceluia părerea, și ieșeau iarăși la hotarul pămînturilor satului. N-au plecat fruntea nici cînd: jumii mai umblau în toată țara, cîntînd de răsună pădurea, „tot așa, nici cu turcu, nici cu neamtu!” dar la ceasurile grele se întorceau acolo, alături de a lor; satul n-a fost părăsit nici de teama călăreților cu steag verde, nici de teama răzilor imperiale care fluturau steagurile cu frunza pajură și cu două capete; și-au ei, slătînarii, cite ceva despre plămuri mai spăimoase ale întunecimilor pădurii bătrîne; așa s-a făcut că a venit o clipă cînd ei au hotărît să nu se mai supună nici cîru imperiu. Și satul meu a fost luat cu asalt în mai multe rânduri de o oaste în toată țara, a fost ars și prădat, au pierit mulți atunci, într-o iarnă, zăpezile și ghețurile s-au topit de fierbințeala singelui și teul a înflorit ca mic-odată de frumos. Apoi slătînarii și-au arat pămînturile, au semănat, au ieșit la secerat și la cosit, au strîns meriele și prunii, și-au grîbit caii și cînd o oaste mai mare a trecut din nou pe la ei, purtînd aceleași însemne pe stîndar, au astupat drumul și n-au îngăduit multă vreme înaintarea aceleia, ca să se afle că pe acolo nu se vîntură nimeni fără să dea socoteală. Și iar au ieșit la muncile pămîntului, și-au mai dus meriele și răchia la Orad și-au mai bătut în niște războaie, care n-au fost ale lor, de pe pămînturile străine unde au fost purtați au scris mereu „carte” acasă ca să știe cei rămași că pădurea mai mîndră ca la ei, și rîu mai limpede ca la ei, și tei mai fâlos ca la ei, nu se află nicidecum. Dar acolo își cîntă corul în cîntecele învățate cîndva la „Treii Ape”.

Vladimir Șetan : „Aurul Bărăganului”

Țăranii,

acești eroi ai pămîntului (II)

...dacă muncitorii Bechetului așa cum arătam în prima parte a reportajului nostru, fac și industrie, și agricultură. Pac, după ceasurile de fabrică, ceasurile de cîmp, preiau loturi în acord global și le duc la recoltă bune. Ei, cînd campania pînii bate în plinul ei, își iau concediul, pe care le petrec nu petrecînd, ci în cîmp. Ei răspund în rînd cu tot satul la somatările cîmpului, ale pînii, la chemările și nevoile țării, ei răspund la aceste chemări și nevoi chiar mai mult decît satul, căci ei trudează de două ori, o dată la fabrică și o dată pe terenul recoltă. Ei, cînd bătaia pînii se izbește de greutate, de împotriviri tinînd de leșile orbe ale naturii, se așează în fruntea obstin, și, adăugă Iulian Miulescu, primarul Bechetului, nici nu vă puteți închipui ce calm, ce fermitate, ce certitudine a victoriei dă prezența acestor armate de oameni ce nu sînt, nu mai sînt al satului, și totuși sînt, care apar fulgerător peste tot unde este nevoie, care sar în transeele luptei primii, care rămîn în ele ultimii, care se bat eroic, imprimînd întregii bătaii spiritului și rigoarea disciplinei muncitorești. Ei aduc în sat acest spirit nou, aduc tehnica anticomodității, chimizarea și fertilizarea ambitei, selecția de răsaduri a noului, prin care agricultura devine — cum cere partidul — o dinamică industrie a pămîntului, un cadru în care vrednicia și dăruirea din veac a țărănilor capătă greutate, stringență, eficiență.

PORTRETUL SPECIALISTULUI IN TINERETE

Ca varlanță a muncii industriale, agricultura noastră trebuie să-și formeze — și își formează tot mai accelerat, pe căi multiple — acei slujitorii apți să răspundă îneditelor și înalțelor exigențelor ale unei astfel de munci. Ea nu mai e doar o veche profesie, ci, ca și munca industrială, un lanț de profesii, un sistem de profesii, moderne, fiecare cu legile ei, convergente în scopul final, dar cu bruste, ades derulante mutări de accent și chiar de centru, surprinzătoare într-o ineditărie care, constituită în timp, părea pînă mai ieri tot aînt de indivizibilă și de îndetunabilă ca și timpul. Pînă mai ieri, țărani — mic proprietar de pămînt „fața de toate”, creștea și vite, fabrica și grîu, și porumb, și fructe, și miere, și vin, desigur cu iscusință, dar cu iscusință certă, și fatală limitată, de un orizont mărginit de muncă și viață. Situația s-a schimbat radical, o seamă de ocupații au dispărut, s-au tras la fund, împreună cu metodele primitive, empirice de lucru asupra naturii; peste ele se afirmă altele, întemperate pe știință și pe tehnologii avansate, determinînd apariția unor grupuri profesionale noi, cu un nou orizont tehnic și cultural. Tractoristul, combinierul, mecanicul, motopompistul de la irigații, constructorul de incinte agricole, zootehnistul, legumicultorul, viticultorul, pomicultorul, cu un curvînt specialistul, precizîndu-și strict într-un domeniu strict, argumentează și stimulează noua complexitate a muncii agricole, diversificarea ei, dezvoltarea ei în regim intensiv. Însăși „profesia” țăraniului la vechea condiție de cultivator și culegător al pămîntului este altă, și nu doar prin tehnică, ci și prin capacitate tehnică, prin știință și iscusința celui ce-o practică. La Liceul agroindustrial din Dăbuleni Doljului, comună mare, cu peste 16.000 de locuitori, se desfășoară în acest sens, ni se spune, o experiență cu valoare de unicat. O experiență vizînd toată restructurarea „profesiei de țărani”, aducerea ei la cota de exigență a unei veritabile profesii industriale. Cel ce ne-o spune este un mai vechi erou al reportajelor noastre, prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, și, de peste două decenii, directorul Stațiunii centrale de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, al cărei sediu e în hotarul comunei. O stațiune care, cîntorță acum un pătrar de veac în ceea ce se cheamă „Sahara olteană”, adică în inima unui desert de nisip de peste 200.000 de hectare, a făcut, în timp, o operă de cercetare de o unică anvergură, elaborînd tehnologii de apăsată și spectaculoasă eficacitate pentru plantele acclimatizabile pe

Ilie Purcaru

Continuare în pag. a 7-a

traian reu

EROICA

I Pentru ostașii trecuți în legendă și cînt Deveniți borne ale amintirilor noastre Macii din flumarii fluturate în vînt, Galbenul holdelor și albastrul cerului de mai.

Miresmele primăverilor în care-au plecat Se repetă sărbătorește în mugurii de-aucum Ca într-o explozie a bucuriei, Subterane revărsări de dor peste pașii, Respirație neînaltă a vieții victorioase Mai frumoasă decît toate bronzurile Și coluneele care preamăresc neuitarea.

Ei, rămași etern în liniștea Din pubereța țării Cu ochii însetați de soare Din granitul muntelui la freacă mării, Cu brațe crescute de ani în gruni Sînd furtivi și viltoroare — Sint cîntăți întru eternitate De patria mamă română În veci nemuritoare.

II La noi istoria e jurămint De-a ei stejari sub vînt neclătinați De mi de ani aici, pe-această vatră, Victorioși — nicidînd ingenunchiați!

Furtuni de-a fost și tropote de cai Sau cizme peste sfîntul piept al gliei Noi Decedabili avuți-am și Ștefani, Carpații-nalți și codrii României.

Un dor de zbor spre anii mai senini Ne-a dorogit în inimi neîncetați; Ne-am opărat hotarele și viața Și n-am umblat cu spada prin străini.

Invingători ca azi n-am fost vreedată, Legendele cu chip de adevăr Și soarele din steaguri e fecund Cum l-au visat străbunii ani la rînd Și strălucire-i patria mea toată.

III Ferice de e troul pe-acest străbun pămînt, Independenți de sintem, cu inima un dor Se cere să aducem celor căzuți un cînt Și teletul a ora hărniciei Căci jertfa lor se-nscrie în marșul viitor.

Columna deci oțelului spre verticale crească, Un lîm al bucuriei și-al păcii să urcăm Spre zările lumii, din vînt românească Ca epoca-mpirică și ne-o încununăm

Și arele noi riturii de muncă să adune Dintr-un aplec la altul cum sincer ne-o dorim lor otero-n turbine poeme să instrune Pentru o nouă eră pe care-o cîntorim

Căci azi de sintem tineri și de vom fi mereu Însemele țării prin ei ni le-am păstrat De-aceia către piscuri oricît ne-ar fi greu Vom înmii comora ce-n grijă ne-au lăsat.

IV Ogor și cer și apă și poeme Și orizont în trecerea prin vreme, Un pisc pe care-l am mereu în față Din zori în noapte pînă-n dimineață Și filă dintr-o carte a iubirii Statornicită-n vatra împlinirii, Arc viu între trecut și viitor Sub falduri purpurii suite-n dor Din Mare pînă-n virfuri de Carpați Unde trăim sub soare toți ca frați

E spațiul de prezent netulburat De aspre furtuni ce-n timp răzbat, Este păgătos ce ni-e dat în pază Cu dragoste ce veacuri însușează, Tărîm cu ape calme ce-l străbat luminat de un Erou bărbat, Cîrmaci neîntrecuți sub tricolor, Cîtor de pace și de viitor Și teletul a ora hărniciei Cînd primăveri dau fală României.

mircea stăncel

Hai scoală-te călătorule

Hai scoală-te călătorule nu ai visat ci cu adevărat ai descoperit umerii puternici venele ce sar din carne cum vipera, dar ție îți zice, tinere, scoală-te mai repede s-a făcut ziua de mult și hainele acestea trebuie scumbești și cuvintele acestea trebuie scumbești pînă nu se inseară altfel razele soarelui luminează în gol asemenea mașinii de secerat căreia i s-a terminat lanul.

Hai scoală-te și bărbiereste-te!

Îți-e pregătita unealta aceea acolo lingă ogîndă Acolo mergi alături cu un alt trup despre care nu ție-a spus nimeni nimic desprinde-l de tine însă cîți știu să-l folosească perfect la început încît fișie mică de singe să nu-ți atingă cămașa albă.

Hai să-l urmărim...

Hai să-l urmărim pe blondul acela înalt din care ies o singură aripă.

Hai să-l urmărim pe blondul acela înalt din care ies o singură aripă. Hai să călătorim cu el pe toate cîmpurile ce au mai rămas prin toate vibrațiile ce ascund arcurile viitoare

să ne lăsam pîrul pe spate cum își lasă muntele, amurgul. Cit de tineri sintem ție numai aventura, cînd furtună-i sub noi și deasupra-i furtună. Hai să-l urmărim pe blondul acela înalt ce mă stringea

Grafică de Nicolae Sărbu

la piept să vadă pînă unde îi ajung iată-i cum vinează cîi din care crește o singură aripă

numai o singură aripă pe care nu alunecase nici o piatră. Ah ce șantier a deschis al doamnei! Îi bateu miniele în toate unealtelor și în iernile geroase clătîneau carnei lui sus pe platformă.

Sărise peste ultima tinerețe minca coloșu cu toate miniele încît a rămas fără dinți

și acolo sus își continua drumul în timp ce vulturul îi ciugulea intruna ficatul. Înainta zilnic și orizontul își arăta seara săgețile înroșite.

Cu cît se culunda în cortiere cu atîta versurile lui prindeau viață se imbibau cu singele cald erau aluatu cuptoarelor de fiecare zi.

Hai să-l urmărim pe blondul acela înalt din care ies o singură aripă după ce urcase pe o mie de versante pînă ce descoperise

o dimineață lîntă și mai ales zărise o fantă de lumină în spatele lucrurilor. El care este numai urechi

prin care intră toate glasurile deodată și împinge totul mai în față cu un centimetru

El care e numai ochi, zise pămîntul vede un cîmp în prelungirea acestuia pe care noi cei din urmă alergăm. Mai vede linii ce se nasc din alte linii cercuri concentrice din alte cercuri

concentrice cum ai arunca o piatră într-un lac în amiezile acelea

blînde cu mulți țărani, și printre cercuri zărește cîntărețul omul emoțional cel ce alergă pe o dungă de aer pe deasupra nesfîrșitei prăpăstii.

Paul Antipa

Trecerea pe ape

Lui MARIN PREDĂ

„Apă, Apă pentru cai!” Parc-aud cum strigi, Țărane! Luna tremurînd în igheab Și te strig, Dar nu-mi răspunzi Și mi-e dor de tine Tare... Luncă drumul Pustiu Inspire girla inverzită, Aș vorbi, Dar n-am cu cine Că e lumea obosită... Ji-aș mai spune de prin sat Cum mai stăm, Cum e porumbul,

lar pe-o margine de șant Am mai trage din țigare Urmîrînd printre salcîmi Cum se frînge Carul Mare... Știi că a murit Polina? Că Băloșu-a damblagit? E țirziu Și umblu singur, Că oar vinul, Numei vîntul Imi mai ține De urit...

Anghel Gădea

Florin Bănescu

teatru

O ipostază a condiției umane

Revenită pe scena bucaresteană după cinci ani, datorită unei inspirate oportunități a directorului I.A.T.C., Regina balului de Nicolae Mateescu își demonstrează solidaritatea arhitecturii, firescul scriiturii, precum și profunzimea, acuitatea dar mai ales personalitatea ideilor. Cîțec chiar să afirm că Regina balului, cea mai izbită lucrare a prozatorului convertit în chip fericit la dramaturgie, e una din bunele piese ale dramaturgii românești actuale. Regina, nu e numai istoria testătoare modeste care, după ani de viață banală cu copii, grijii domestice, străduințe în trei schimburi, e contaminată (fulgerată!) în timpului de boala inrozitoare, fără leac, a țeserii din anonim fin, urma unui prim-plan într-un film de reclamă. Nu e numai povestea lumii filmului și a fabricii; a indivizilor care razează la toate nivelele, regizori primii sau secundii, invenționi de esență impuse; a fetelor grase și urite; a sefiilor obscuri și ranchiunoși ce nu suportă modificări de relief la nivel subalter.

Regina balului e una din acele scrieri în stil chevolan care dezvoltă prin cuvinte și întâmplări obișnuite, trăite de indivizi cenusii, o ipostază dramatică a condiției umane.

Clipa în care Ioana ajunge să creadă că ar putea fi mai presus de sine, clipa în care vrea să fie „regina balului”, e clipa de ridicare dar și de înfrîngere, echivalentă morții. Își părăsește slujba, casa, pentru a face film. Dar ea nu poate fi activă, nu are instrucția și talentul necesare meseriei. Dar nici confecționeră nu mai poate fi, a mucusat din mărul otrăvit al cunoașterii și al gloriei, chiar derizorii. Va fi nimic. Iar toți cei din jurul ei au trăit, într-un fel sau altul, înfrîngerea, au cunoscut, de-acum, inevitabilitatea ei și asistă, mai mult sau mai puțin resemnati, la întunecarea amăgiriilor ei, la convulsile și aeniazarea identității ei.

Gelu Coleaș, regizorul spectacolului, demonstrează reale calități regizoresce și de scenarist. Spectacolul e atrăgător și cursiv în pofida deselor schimbări de tablou. Foarte abile aici, creatoare de atmosferă și astupînd un gol de replică importantă, proiectările de „probe” de fotografii pentru film. Reprezentativă are și culoare și o anumită forță. Are mai ales autenticitate. Asta și pentru că actorii pregătii de Ion Cojar și Gelu Coleaș au talent și profesionalism.

Ruxandra Bucescu, în rolul amplu și dificil al Ioanei, a arătat nu numai

farmec, ci și știință a nuanțelor în compunerea tinerei muncitoare. Un personaj răscolitor, extrem de veridic, o fată naivă și coltoasă și timidă, o fată patetică. Cred că Ruxandra Bucescu va face să se mai vorbească despre ea.

Cerasela Stan interpretează cu pregnanță o tiranică setă de secție complexată. Carmen Ionescu reproduce pitoresc ticurile și fișele unui cadru tehnic din lumea filmului.

Ion Roxin strălucește atăsat prin umor și finețe. Scenograful eșuat în alcool pe care-l intruchipează devine, grație lui, raisonneur-ul piesei. Dan Aștilean conferă luciditate și franchețe, plus un anumit sens dezbuzat regizorului care s-a visat artist mare și a filmat haideuc.

Fără nici o asperitate, dar amăsat desenează George Alexandru silueta vas golănească dar solidă a unui operator pe care nimic nu-i mai poate mira. Doru Bandol are neliniștea, gestul retracții al eternului asistent. Mircea Rusu (după un personaj brechtian de relief și insolent) arată că poate portretiza și un soț inert, infricosat de viață. Bogdan Ghebu ia chipul unui circiumar de țară care a învățat să fure la oras. Dalila Gall „face” o tinăra muncitoare nu prea chipeșă ce visează tot la film cu și mai puține șanse. Constantin Cotimanis joacă un țărani surd la schimbări.

Corect, funcțional, cadrul proiectat de scenografa Diana Cupșa.

Radu Anton Roman

balet

b

Raluca Ianegic este, indubitabil, un port-drapel al baletului românesc contemporan, alit prin arta ei, cit și prin scoala ce o formează. Am urmărit-o recent, împreună cu grupul pe care îl conduce, în spectacolul de concepție, intitulat Conexiuni, și am rămas incantată de limbajul coreografic propus, de invenția estetică și profunzimea semnificațiilor, și nu în ultimul rînd, de profesionalismul interpretării.

Conexiuni reprezintă un spectacol total, sincretic, unde sunetul, gestul și cuvîntul se îngemănează într-o textură armonioasă, unică. Senzuri și semnificații ale unor piese muzicale de Bach, Mozart, Enescu, Constantin Silvestri, Octav Nemescu, Huscel Eno, Philipp Glass, J.M. Jarre, și în unor poeme de Elaga, Arghezi, Jebelcanu, Marin Sorescu, Cezar Baltag și Constanta Buzea sint potențate și vizualizate de gestică și retorica trupului sau, dacă vînt, invers, limbajul coreografic reverberază în sunet și cuvînt. Pentru a defini mai exact termenii, am să spun că în viziunea Ralucai Ianegic, motivul literar este un pre-text, încarnat și ilustrat de textul dansului, amîndouă posibile în con-textul muzicii. Așa cum este gîndit, spectacolul se constituie într-un aethesis al trupului uman și al me-

Sintaxa dansului modern

tamorfozelor sale în mișcare, dar și ca o demonstrație, în cel mai strict sens, a capacității de comunicare și semnificare prin limbajul coreografic. Sub marea dansului, a acestui dans ce ignora retorica discursivă și preloasă a baletului clasic, Raluca Ianegic și companiunii ei se transformă rînd pe rînd, în pasăre, val, răz de lumină, lut, flacăra, într-o simbolistică cu virtuți universale. Dar la un moment dat se produce un lucru extraordinar; corpurile nu mai sînt hieroglifele unor idei, sentimente, stări sufletești etc., ci devin propriul lor semn, nu mai comunică ci se comunică pe ele, în superba euforie a muzicii și mișcării. Gesturile nu mai exprimă sau transmit un mesaj, semnificațiile fiind în înaltă în virtutea lui aerian, nu chemarea depărtărilor și a exoticii este reprezentată în fragmentul de inspirație orientală, ci o anumită sculpturalitate indică a gesturilor te proiectează în spațiul imaginare, ș.a.m.d. Sint clipe de poezie pură, mallarmeană, așa spune. Pătrînzînd în laboratorul acestui miracol artistic, nu pot să nu remarc

sincronizarea aproape desăvîrșită, a membrilor grupului, punctată de pariteriile soliste scăpătoare ale Ralucai Ianegic și Doinei Ungureanu, varietatea și dificultatea figurilor în lăntuite într-o sintaxă fluentă, supilă, inventivă, și modul firesc, orzant în care procedează clasic și absorbit în concepția cinetică a dansului modern. Oprindu-mă asupra interpretelor, bineînțeles, că prim-planul este ocupat de silueta Ralucai Ianegic, sufletul „Quartetului”, balerină și coreografă deopotrivă de talentată. Coreografa m-a impresionat prin maturitatea gândirii artistice și fantezia creatoare, iar balerina prin mobilitatea excepțională a trunchiului și a brațelor, ce dau impresia că se detașează de rest, vînd un limbaj al lor, de o rară finețe și expresivitate. Doîna Ungureanu este foarte mobilă, îl convin de minune ritmurile explozive, solo-urile au avut relief, lipsindu-i, deocamdată, acea „aisence” în mișcările aeriene. Teodora Dumitrache, mai felină, mai delicată, se integrează bine ansamblului, contrabalansînd dinamismul Doinei, dar este încă în căutarea unui stil mai personal. Doru Constantin are o tehnică bine stăpînită, susceptibilă, evident, de îmbunătățiri, și conferă un plus de vigoare și varietate grupului. În unele scene părea o coloană de marmură neagră pe care se infășura, plină de grație, ledera gingașă a brațelor dansatoarelor. În întregime, spectacolul din „Sala Studio” a Teatrului Nottara a fost un fel de „odă a bucuriei” coreografică.

Paul Antipa

isidor chicet

Cei nouă din nord

În ziua aceea de primăvară, raportul de dimineață care se făcea în biroul instalației, odată cu răsăritul, a început altfel ca de obicei. Se mai întâmplase și altădată ca șeful de secție să intre val-virte și să bată cu pumnii în masă cit pe se o făraș, urind de zăngănirea geamurilor, dar asta numai când vreunul din maștrii duinea a pălincă, sau cine știe ce făcuse.

De data asta însă, toți cei care ne aflam acolo, maștri și ingineri, am bănut imediat că-i vorba despre tot altceva, ceva ce încă nu se mai pomenise în uzina noastră de preparare, cocotăți în coasta muntelui, căci șeful de secție a început cu dumezei, grijații, sorii, lueferii și ne-a privit fioros pe fiecare, bălăgându-l în stînga și-n dreapta capului lui mare, cit un bostan, cum stăteam smîrnă pe banca lungă, pe lângă birou. Pe urmă a dat-o pe bismerte, cruci și născători, ca în final să ne mormăie neliniștit: „Mama lor de moroșeni!” Scurtă pauză de gândire, încă doi-trei dumnezei, după aceea: „Aștia mi trebuiau mie la flotație!” și din nou citeva grijații, sorii și lueferii, pină cînd și-a pierdut suflul.

În momentul lui de respiro noi am profitat și ne-am apins repede țigările, cu o bucurie fălșă, intrucît nu ne simțeam cu nimic vinovați de nenorocirea năbătută brusc asupra șefului, așa că l-am privit cu veselie și-am așteptat să ne spună urmarea. Șeful a stat lung, semn că uraganul trecuse, ne-a oftăit gînditor citeva secunde, pe fiecare-n parte și s-a lăsat greu cu coatele pe masă.

— Fii atenți că ne-asteptă zilă grele, vă svin din timp ca să n-avem discuti după aceea! M-a pus dracu' să-i mai cer directorului vreo doi-trei oameni, ca să ne acoperim posturile libere, și-n loc de trei, directorul ne-a trimis nouă! Așa n-ar fi nici un bai, continuă el liniștit, că s-ar găsi de lucru pentru fiecare, numai că-s nouă frați, și-s moroșeni toți! Răbunfă dezamăgit. Nu pot să-mi inchipiu cum de s-a preocupat directorul cu ei, căci, știți și voi prea bine, cu aștia nu-i de glumit. Ei s'aracul a vrut să angajeze numai trei, și-atunci l-au cam înghesuit un pic, prin biroul aia al lui. Ori toți, ori nici unul, ziceau ei, iar directorul, ca să scape de belea, mi i-a trecut mie!

Șeful ne privi scrupulos, așteptînd încă o confirmare sau un răspuns. Pe dată, noi ne-am posomorit ca la comandă, ca și cum participăm din plin la complotul nenorocire. Satisfăcut de dovada noastră de compasiune, relua hotărîți:

— Încă o dată vă repet, fiiți foarte atenți! M-au înghesuit și pe mine un pic, pe toți în același schimb, ei sub nici un motiv nu vor să se despartă unul de altul. Am stat mult și m-am gîndit, în care schimb să-i bag, și nu-i deit o soluție, una singură!

Pauză strategică, numai cit să ne fiarbă puțin, și apoi cu voce tare:

— Îi va prelua maistrul Ciofan, e-a mai lucrul cu moroșeni pe la Borsă!

Ne-am holbat eu toții la el condamnănt, cuprinși de-o imensă mîlă, și-am izbucnit în hote de ris, odată cu șeful de secție, Maistrul Ciofan, trecut de prima tinerețe, se gheboșă dintr-odată, cit pe ce să înghită țigara, și își frecă nedumerit palmele de paronizi.

— Bine șefule, ieri ei cu o tuse înecată în fum, dar altul nu putea să-i ia, neapărat eu? încercă o vagă împotriviare, asociată cu un zîmbet jalnic, însă șeful l-o reteză scurt:

— Nici să n-aiud, tu le cunoști obiceiurile și vorba! Dacă tot te-ai lăudat că l-ai mincat copii pe aia de la Borsă, să te văd cum te descurci cu aștia! Le faci instrucțiunile de protecție muncii și-i repartizezi pe flux, ori fi e necalificat, dar cine știe ce clocesc sub pălăriele aia din pai. Bagă bine de seamă și nu-i scăpa din ochi! Cum l-ai prins pe careva cu spiritul, mă avertizează pe mine sau pe șeful de post. Valabil pentru toată lumea, aveți grijă cum le vorbiți, că aștia-s iuți la minie! Nu le căutați nod în papură, dar nici nu-i lăsați să tindălescă, să se ia al noștri după ei și să ne strice toată munca de pină acum! Mă, e cînea, sau nu e clar? răcni șeful cu veselie și se ridică, iar noi toți buluc după el, cu nerăbdarea unui prim contact cu moroșenii, însă șeful ne oprî în ușa:

— Nu-mi faceți circ în flotație! Merge numai Ciofan să discute cu ei. Restul, la treabă!

Curiozitatea noastră s-a potolit repede peste citeva zile, cînd am asistat rînd pe rînd la apelul schimbului lui Ciofan. Cei nouă din nord, dreptei ca brazi, cu pălărielele din pai cocotate pe virful capului, se ghemuiau sub șamanele lor mițoase și răspundeau în scîrbă la întrebările lui Ciofan cu cite un „Ie!” mohorit, își luau trăistile și întepeneau pe lângă ușașe. Ciofan își biesteama zîmbet pe aia de la Borsă, să te văd cum te iuți îi chema Firizan, Ion, Nicolae, sau Patru Firizan și semănau leit unul cu celălalt, blonzi, cu ochii albaștri ușor alungiți și cu fețele lunguțete ca o pară. Pină la urmă Ciofan i-a băgat pe toți în oala Firizanilor și nu s-a mai făcut probleme de consistență dintr-unul în altul. Cu totul surprinzător, moroșenii tăceau și își vedeau liniștiți de treabă.

Dar chiar cînd lucrurile păseră să intre în normal, odată trecută faza de acomodare, noi cu moroșenii, ei cu noi și cu uzina, abia cînd

răsuflasem cu toții usurați, inclusiv șeful de secție, în citeva dimineți la rînd, totdeauna după ora zece, am început să ne obișnuim cu un spectacol de minune, mereu același ca deznodămînt: maistrul Ciofan făcea scările flotației ca un apucat, în sus și-n jos, ceva mai dibai ca un maratonist, sau, altfel spus, gîfăială lungă pină-n amiezii, blesteme și afurisenii cumplite. Pentru prima oară, tusea lui se făcu auzită pină și prin cele mai ascunse unghere ale flotației, odată cu întrebarea disperată: „Unde-s moroșenii? N-ai văzut moroșenii mei, aia nouă frați?”

Toată lumea ridică din umeri a neștiință, Ciofan se oprea spumegînd în curtea flotației, întepentînd într-o nemiscare stranie, cu privirile așurea, ușor crăcănînt și cu un zîmbet adresat nimănui. Fuma două-trei țigări una după alta, își trecea mina prin coama lui de păr negru, albit pe la temple, zimbea strîmb și bolborosea dulci cuvinte de dragoste pentru cele nouă pălăriețe care aveau să i se mai arate în ochi doar la sfîrșitul schimbului. Intre timp, utilajele huruiau singure și nesurpravegheate, iar Ciofan își presimeța cu siguranță sfîrșitul carierei lui de maistrul.

Cîteva zile își căută moroșenii și prin pădăurile de lângă flotație, ba chiar și pe malul Sorneșului, și cînd îl lăsară paterile, chiar în proaima dezastrului, îl raportă năucit șefului de secție că ultima sa hotărîre este să se întezeze într-un sanatoriu.

Șeful ridică și el din umeri, ca toată lumea, și-l chestionă dacă la sfîrșitul schimbului, cînd reapăreau lângă ceilalți muncitorii moroșenii erau treji.

— Treji, șefule, hohoti Ciofan distrus, dar dacă eu nu dau de ei toată ziua, într-o dimineață ai să-ți găsești flotația pusă pe chitici, aștia fac vreo poznă de sare moara mare de pe lagăre și pe urmă nici papa Plus nu ne mai scapă!

— Nu știu, descurcă-te cum poți! Il expedie șeful grăbit, eu te-am făcut maistrul, dar nu mi-am inchipit că te pot dărîma nouă moroșeni!

Ciofan înghiți gâlășea scrișînd, și la sfîrșitul schimbului, cînd reapăreau cei nouă moroșeni, încurțați și cu minile sprînjite prin chimire, deveneau blînd ca un mielșel: „Cum îi fraților, vă place pe la noi, așa-i că vă place, faine locuri, ha?!” „Ie!” răspundea scurt moroșe-

șii și dispăreau în sat, unde făceau mare senzație lăbînd două cîntece la o sticlă cu jînars. Toată tevatura aceea a durat vreo două săptămîni, timp în care Ciofan aproape că îmbunise.

— Într-una din dimineți am primit dispoziție de la centru să refac schițele cu rețeaua de conducte tehnologice ale uzinei, în vederea unor optimizări și noi recorduri. Așa că am fost nevoit și eu să hoinăresc prin toate colțanele flotației, prins de măsurători și calcule, ca după multă trudă, să mă bucur de șansa unică de a descoperi moroșenii, ascunși după bazinele îngroșătoare.

— În curtea flotației, tabloul obișnuit: maistrul Ciofan, crăcănînt, fumindu-și țigara cu cotul ridicat mult deasupra nasului, zimbelul lui strîmb și bolborosele de simpatie la adresa moroșenilor care promiteau să-l bage-n spital. Atunci l-am bătut pe umăr și l-am trezit din plăcută reverie.

— Hal bătrîne! Hai că ți-am găsit prietenii, vină să-ți salvezi onoarea!

— Nu mă-nebuni, izbucni Ciofan neîncrezător, vrei să-ți rizi de mine sau chiar i-ai dibuit!

— Haide omule, l-am tras de mîneacă, așa ceva n-ai mai văzut prin nici o flotație din țara asta...

Am urcat în fugă treptele primului nivel al uzinei și ne-am oprit gîfînd în dreptul ganului care ducea la bazinele de suprascurgeri, din spatele îngroșătoarelor.

— Pe cînteca mea dacă nu dau deseară doi litri de jînars, gemu Ciofan vîlăgut, numai arătămî unde-s țiharii! și deslușii în ochii lui o licărire diabolică de răzbumare.

— Sst, l-am prins de mîneacă și l-am înghintit, fac din gură și ia-te după mine!

Ne-am strecurat țihii pe sub citeva fiare și grilaje metalice, ne-am noroit pină la genunchi și-am ajuns chiar în spatele îngroșătoarelor, de-a lungul cărora trecea conducta mare de sterili, unde în sfîrșit ne-am bucurat ochii din neașemuită a celor nouă din nord, care sfîrșiau la unison, cocotăți pe conductă și uitați de lume, ghemuții unul într-altul, cu minile-n poale și pălăriele trase pe ochi. Ciofan își stăpîni flueratul de uimire și țistui mărunț din buze:

— Nii! Stai lîngă mine, imi spuse cu o bucurie dezlăntită, stai lîngă mine și-ai să vezi cum îl lecuesc eu îndată de somn!

Undeva în apropiere se afla un hidrant de incendiu. Ciofan deschise repede șeagul, înhălă furtunul și-l propți cu dudu înspre moroșeni, imi trase cu ochiul și șopti încetînt: „Mă, atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

— Mă, sărîți repede jos că vine ministrul pe la noi, să vadă cit n-s de rușinate conductele, și ne tunde pe țîți dacă nu-i curățenie lună! răcni Ciofan cit putu de tare și incepu să plimbe jetul de apă de la stînga la dreapta peste cei nouă moroșeni buimaci de somn, cu o fericire care-l elibera de toate suferințele îndurate pină atunci.

Uzi leacăcă, moroșenii au părăsit în grabă mare flotația, însoții de uralele noastre, și nu s-au mai oprit decît în biroul directorului. Cum acesta deja fusese pus în temă, la telefon, i-a primit cu toată dragostea.

— Văd că le cam plouă pe la flotație, a zîmbit cu subînțeleș, și-mi pare rău că nu v-am spus din timp cum îi pe la noi!

— Apoi domnule, mormăi purtătorul lor de cuvînt, dirînd ca varga, să faci bine să ne semneze repede fișele de lichidare, că noi om mereu acasă! Nu ne mai place în fabrica dumitale, că prea vă speriați țîți cînd vine v-un ministru! Iată scriba cea de maistru să nu-n-drăznească să calce vreedată pe la noi pe la pădure, că, de nu, l-om pune să taie lemne pentru tăt neamu nost', scrișîntă el ca într-un glas și duși au fost.

În următoarele două zile, șeful ocolului silvii e-a scapat la un pahar față de Ciofan că-i pare tare rău după cei nouă din nord, care-i făcuseră treabă bună sub la pădure, nopti de-a rîndul, muncind pe rupe, pină la răsăritul soarelui, cînd soseau vîntii la flotație... Ciofan n-a mai scos un cuvînt pină nu s-a îmbătat țurli. Abia atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

— Mă, sărîți repede jos că vine ministrul pe la noi, să vadă cit n-s de rușinate conductele, și ne tunde pe țîți dacă nu-i curățenie lună! răcni Ciofan cit putu de tare și incepu să plimbe jetul de apă de la stînga la dreapta peste cei nouă moroșeni buimaci de somn, cu o fericire care-l elibera de toate suferințele îndurate pină atunci.

Uzi leacăcă, moroșenii au părăsit în grabă mare flotația, însoții de uralele noastre, și nu s-au mai oprit decît în biroul directorului. Cum acesta deja fusese pus în temă, la telefon, i-a primit cu toată dragostea.

— Văd că le cam plouă pe la flotație, a zîmbit cu subînțeleș, și-mi pare rău că nu v-am spus din timp cum îi pe la noi!

— Apoi domnule, mormăi purtătorul lor de cuvînt, dirînd ca varga, să faci bine să ne semneze repede fișele de lichidare, că noi om mereu acasă! Nu ne mai place în fabrica dumitale, că prea vă speriați țîți cînd vine v-un ministru! Iată scriba cea de maistru să nu-n-drăznească să calce vreedată pe la noi pe la pădure, că, de nu, l-om pune să taie lemne pentru tăt neamu nost', scrișîntă el ca într-un glas și duși au fost.

În următoarele două zile, șeful ocolului silvii e-a scapat la un pahar față de Ciofan că-i pare tare rău după cei nouă din nord, care-i făcuseră treabă bună sub la pădure, nopti de-a rîndul, muncind pe rupe, pină la răsăritul soarelui, cînd soseau vîntii la flotație... Ciofan n-a mai scos un cuvînt pină nu s-a îmbătat țurli. Abia atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

— Mă, sărîți repede jos că vine ministrul pe la noi, să vadă cit n-s de rușinate conductele, și ne tunde pe țîți dacă nu-i curățenie lună! răcni Ciofan cit putu de tare și incepu să plimbe jetul de apă de la stînga la dreapta peste cei nouă moroșeni buimaci de somn, cu o fericire care-l elibera de toate suferințele îndurate pină atunci.

Uzi leacăcă, moroșenii au părăsit în grabă mare flotația, însoții de uralele noastre, și nu s-au mai oprit decît în biroul directorului. Cum acesta deja fusese pus în temă, la telefon, i-a primit cu toată dragostea.

— Văd că le cam plouă pe la flotație, a zîmbit cu subînțeleș, și-mi pare rău că nu v-am spus din timp cum îi pe la noi!

— Apoi domnule, mormăi purtătorul lor de cuvînt, dirînd ca varga, să faci bine să ne semneze repede fișele de lichidare, că noi om mereu acasă! Nu ne mai place în fabrica dumitale, că prea vă speriați țîți cînd vine v-un ministru! Iată scriba cea de maistru să nu-n-drăznească să calce vreedată pe la noi pe la pădure, că, de nu, l-om pune să taie lemne pentru tăt neamu nost', scrișîntă el ca într-un glas și duși au fost.

În următoarele două zile, șeful ocolului silvii e-a scapat la un pahar față de Ciofan că-i pare tare rău după cei nouă din nord, care-i făcuseră treabă bună sub la pădure, nopti de-a rîndul, muncind pe rupe, pină la răsăritul soarelui, cînd soseau vîntii la flotație... Ciofan n-a mai scos un cuvînt pină nu s-a îmbătat țurli. Abia atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

— Mă, sărîți repede jos că vine ministrul pe la noi, să vadă cit n-s de rușinate conductele, și ne tunde pe țîți dacă nu-i curățenie lună! răcni Ciofan cit putu de tare și incepu să plimbe jetul de apă de la stînga la dreapta peste cei nouă moroșeni buimaci de somn, cu o fericire care-l elibera de toate suferințele îndurate pină atunci.

Uzi leacăcă, moroșenii au părăsit în grabă mare flotația, însoții de uralele noastre, și nu s-au mai oprit decît în biroul directorului. Cum acesta deja fusese pus în temă, la telefon, i-a primit cu toată dragostea.

— Văd că le cam plouă pe la flotație, a zîmbit cu subînțeleș, și-mi pare rău că nu v-am spus din timp cum îi pe la noi!

— Apoi domnule, mormăi purtătorul lor de cuvînt, dirînd ca varga, să faci bine să ne semneze repede fișele de lichidare, că noi om mereu acasă! Nu ne mai place în fabrica dumitale, că prea vă speriați țîți cînd vine v-un ministru! Iată scriba cea de maistru să nu-n-drăznească să calce vreedată pe la noi pe la pădure, că, de nu, l-om pune să taie lemne pentru tăt neamu nost', scrișîntă el ca într-un glas și duși au fost.

În următoarele două zile, șeful ocolului silvii e-a scapat la un pahar față de Ciofan că-i pare tare rău după cei nouă din nord, care-i făcuseră treabă bună sub la pădure, nopti de-a rîndul, muncind pe rupe, pină la răsăritul soarelui, cînd soseau vîntii la flotație... Ciofan n-a mai scos un cuvînt pină nu s-a îmbătat țurli. Abia atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

— Mă, sărîți repede jos că vine ministrul pe la noi, să vadă cit n-s de rușinate conductele, și ne tunde pe țîți dacă nu-i curățenie lună! răcni Ciofan cit putu de tare și incepu să plimbe jetul de apă de la stînga la dreapta peste cei nouă moroșeni buimaci de somn, cu o fericire care-l elibera de toate suferințele îndurate pină atunci.

Uzi leacăcă, moroșenii au părăsit în grabă mare flotația, însoții de uralele noastre, și nu s-au mai oprit decît în biroul directorului. Cum acesta deja fusese pus în temă, la telefon, i-a primit cu toată dragostea.

— Văd că le cam plouă pe la flotație, a zîmbit cu subînțeleș, și-mi pare rău că nu v-am spus din timp cum îi pe la noi!

— Apoi domnule, mormăi purtătorul lor de cuvînt, dirînd ca varga, să faci bine să ne semneze repede fișele de lichidare, că noi om mereu acasă! Nu ne mai place în fabrica dumitale, că prea vă speriați țîți cînd vine v-un ministru! Iată scriba cea de maistru să nu-n-drăznească să calce vreedată pe la noi pe la pădure, că, de nu, l-om pune să taie lemne pentru tăt neamu nost', scrișîntă el ca într-un glas și duși au fost.

În următoarele două zile, șeful ocolului silvii e-a scapat la un pahar față de Ciofan că-i pare tare rău după cei nouă din nord, care-i făcuseră treabă bună sub la pădure, nopti de-a rîndul, muncind pe rupe, pină la răsăritul soarelui, cînd soseau vîntii la flotație... Ciofan n-a mai scos un cuvînt pină nu s-a îmbătat țurli. Abia atunci a intrat în posesia unui adevăr esențial:

— Bietii oameni! Mare lucru că nu m-au tăiat!

gabriela crețan

Aproape, înmormîntor de aproape, armonicele acestei secunde și apoi muzica fugină în jurul unui nor de lapte.

Străfulgerare I

Ce grimasă, stăpine, insuportabilă, multiplicată, ce teroare, ce violență, pingăriaștii dogme de parcă m-ar frînge pe roată, de parcă s-ar răsturna o oglindă din care se varsă o furie vinată.

Și iată, lacrima mea — o silabă care glesăză pe marmura roșie intunecînd-o.

Dar nu mă știu al cui este ochiul vulnerabil, ochiul profanator care contempți consternat din umbra singerie nici paradoxurile lui desăvîrșite, risipite ca perlele înghetate, luminînd ca apalul Colecia plină de spini a pustului și a dezonorei.

Aproape, înmormîntor de aproape, atîi de singur și atîi de părăsit în aurită splendoadă.

el, despotul palid, eu, uzurpatorul; căci totul este imanență și reflectare, asemănare nesfîrșită, neîndurătoare, visăm în oglindire pantomima morții sub sferă conjugate în ruină.

Aprinde-te!... Rogu-te să te aprinzi.

Sint capilul respirînd intuneric înăbușindu-și strigătul așteptat Condannat la Cristulul perpetuu. Am să vedin Ciopt Alb

Nu voi pătrunde-n marmura templului Cînd jucerile lucra-voar sudoarea frunții. Așa prealimpede a Cuvintului Rămas —

În retrire cu Clipa Singura... Nu știu de era trup — Acolo. Deschide-mi să văd lumina lumii Primind Inaltul — Seninul, Tăcerea...

Să nu uiți Că-n osinda ciopliților de clopote Se află singe de-al noștru. Piatră-n imnoa căreia plînge — Făptura. E surd trupul tău — Clipă... Singele se stinge-n versurile Din trupul Luminii.

Trup — Ce există-n orice fecioară Pe care ai zămisli-t-o Singerindu-te. Scormonește-ți țărîna din altarul ierbi! Și cîntă-ți eterna ta melopee Topindu-te-n lumina stelelor.

Vezi auzi plugurari Care udă cu sudoarea frunții — Pămîntul Înălțurii căruia izvorăște Cîntecul lumii, Bocet însingurat, Păstrînd sînta suflare a soarelui.

Chip pe care trăznetul l-a cioplit În firul de piatră Ducid lumina...

Nu există țîți, Nu există furnă, Care să sfredlească mai adînc Decît OCHIUL ARGINTULUI. Zăgrăvule — Privește cu ochii tăi Cum lacrimile de singe incep să umble, Cum limba lor de zgură caută...

Cum apa putredă din singe urli la sîrac. De unde vii zăgrăvit în albastru Vierme cu strigăt de vultur?... De unde! De unde!

Atunci Arborele înălță spre stele Ecolul inimilor. Îl aud cîntînd.

Prolegomene

Suzeranitate a umbrei, anotimp de gaz cînd îți sărbătorești celibatul, asceza, o zi de noiembrie amară ca oțetul funerar, ca o coroană de spini pe fruntea celui osîndit la galere

și sobia deasupra capului. Anonim sint, sub stelele reci / care ard ca un vas cu mangal în încăperea săracă, de nimeni iubit, neubind asemenea maralistului ipocrit care strecoară printre poeme didactice un text încifrat (alături pumnalul, vitriolul și masca): prolegomene la arta trădării.

Ca un mim, fără glas, fără har, jefulur în negru, / fals Somnul cu spadă de oțel înluminat, azi știu că moartea se suportă pe viu, ca circumcizia, azi știu că totul se plătete: ochi pentru ochi și dînte pentru dînte.

Înfig androaga în inima marionetei, / singele potopește timpanul, bricul amenință (pe tine te-amenință, cititorule, îți șoptesc): printre muloje de ghips strălucesc ustensiile morții (apoteoză

în care nimic nu se divulgă), în anticamera albă veghează tăcuți vasolii care mă vor vinde.

În lacrimi

Toată în lacrimi, imaculată, într-o noapte a plîngerii, înecată în oglindă, în aurită splendoadă.

Dar ce ipostază, stăpine, ce grimasă incremenită (o cutremurare dulce, inrobotoare), ce masă tragică trasă strîmb pe obraz alunecînd de partea cealaltă

ca un al purgatoriului care vine din sălbaticie, din innoare ca o rază care-mi luminează paharul.

gheorghe șerban

Racursi

Coasta care nu-i lasă Și-i face să simtă ce i-ar putea scăpa Ținîndu-l înlestat în strînsora Mădulelor de plumb, Sudoare — întinzîndu-i chipul îndurerat Vîguit,

Zăgrăvit cu licărirea de lumină vîntii Chip îmbibat de apă cu sare Învalînt în semiintuneric Străjuind de oprile largi ale ingerului Trist imperiu — Aprinde-te!

gîtului. Ea avea bluză cu dungă. Si el zimbea bun, lîntă la bluză ei.

— Merzi tot în stație la cinci? — Merz.

L-a luat ușurel de braț. Cu mina cealaltă, el, tot zimbind, propșite de zid bastonul alb mai la întuneric, să nu-l vadă nimeni, să-l lase acolo. Traversau, el, tot fix cu privirea deasupra celorlalți, simțea pe mină căldura ei și ea trebuia să fie frumoasă.

Ea ridea; în stație — lume multă. — Uite că vine... O ținea strîns, îl imbrînceau alții din spate. a urcat, se înghesuia lumea, ei îi veneau lacrimi în ochi de strînsoră, dar nu zicea nimic.

— Cînd coborîm? — Mai deparie oleacă. Afară, incepu primăvara cu narcise și poci albi. A coborît încet, șovăitor, cu ochii la nisie cîrsei de la maringea drumului.

Isi fixase privirea în pămînt și ea se gîndea c-o fi supărat, se lipea de el, pe stradă — nimeni, numai becuri aprinse. sus. — Locuiești pe-aci? — Nu. Merz în altă parte.

Mergea nesigur, cu ochii verzi tot zimbind înainte. I-a atîns cu palma, în treacăt, o suviță de păr. „Are păr lung, se gîndea.

— Aici stau eu. — Nu știa ce să mai zică. Și el tot cu ochii în bluză ei. Ea îi culuse de pe haină o scamă lungă, verde.

Îl îmbătau pomii de pe margine și căldura, și asfaltul nestropit. A scoț se va din poșetă, el a vrut să prîndă în palmă, dar cheile s-au rostogolit cu clînchet, mai încolo.

S-a aplecat greoi, pîndînd cu palma asfaltul, rosise tot, ea tăcea, ochii mari, miinile lui pe sandale... i se umpluse palma de praf și se sculă de jos încinid.

— Uite-le! — Ea s-a întors spre portită. „Si-a dat seama”, se gîndea el. Si, cum nu vedea nimic, a luat-o încet înainte, spre capătul străzii, să găsească măcar un băț cu care să simtă din nou, în palmă, oamenii, mașinile, drumul.

Desen de Nicolae Gadonschi

LA CAPĂTUL STRĂZII

O m spătos și înalt, cu fata lungă și ochii fișici, avea hainele bune, dar tare motol

Panait Istrati, azi

II. AL. OPREA: CEL DE-AL DOILEA FRONT
Sintem, poate, prea aproape de Al. Oprea pentru a-i judeca la adevarata valoare trecerea prin vremea noastra. Totusi, fie si doar aceste doua radacini pe care le-a infint vizuitor in solul culturii romane — editia Eminescu si editia Panait Istrati — si ar trebui sa ne spună de pe acum că freamtul arborelui ce ne duce in mileniul trei ii va ingina in mod necesar numele. A lasat amindoua aceste editii neinchelate — dar aduse aproape de liman — Panait Istrati, la volumul al VIII-lea, Eminescu; la volumul al IX-lea, Panait Istrati. Si le-a lasat pe amindoua in mini bune. Isi canaliza energia cind spre una cind spre cealalta — si cine urmasreste aceasta alternanta vede ca a luptat bine, pe ambele fronturi. Poate cu mai mare tenacitate pentru Eminescu, a carui reparatie in toata plentudinea a fost necesara pentru a fundamenta generatiilor mai tinere de intelectuali in matca spiritualitatii autohtone. Nu-i facem, desigur, o vina ca n-a pus si in celalalt talger al balantei un patos la fel de greu. Timpul, de altfel, n-a mai asteptat, lasandu-l pe Al. Oprea sa inghece in limba franceza, la volumul al X-lea, in mina dreapta, inaltandu-l deasupra capului, gata de zbor prin — si cu Panait Istrati in stanga, galindu-l din imorfi pina in dreptul inimii... Nu-i facem lui Al. Oprea o vina pentru aceasta — dar trebuie sa observam că slabiciunile editiei Panait Istrati, cite sint, au devenit tot atitea piedici in inaintarea culturii romane, pentru ca de bataie — si batalii castigate fara victorie — pentru ne amicii acestei editii.

Intemeiată în 1968 prin lansarea primelor două piese în același timp („Mos Anghel” și „Chira Chiralina”), ea a continuat bine: în 1967 apărea „Prezentarea haiducilor” și „Domnia din Snagov”, în 1970 volumul 5 („Codina și „Mihail”) — iar în 1974, volumul 6 („Necantul” și „Familia Perlmutter” și „Ciulinii Bărganului”). A urmat, după aceea, un gol de 10 ani, pentru ca abia în 1983 editia să fie reluată cu volumul 7 („Evdarile mele” și „Pescuitorul de bureți”) și 8 („Tata Minca”) — acesta din urmă avind numele lui Al. Oprea pe pagina de titlu în chenar negru, ca și următorul, volumul 9 din 1984 („Mediterana. Răsărit de soare / Apus de soare”). Ce s-a întâmplat cu acești zece ani de întrerupere, ce s-a întâmplat în continuare cu editia Al. Oprea — iată întrebări care ne preocupă în cel mai înalt grad. O parte din vina editorului și-o la colaboratorii săi permanenți, Eugen Barbu și „Cuvintul” de la volumul VII citim: „Am putea aminti că nu e vorba de o editie obișnuită — simpla reproducere a textelor, însoțită de aparatul critic corespunzător — ci de o întărire în românește, că unele volume au răcit citiva ani în depozitele fostei Edituri pentru Literatură în sfârșit că au existat și alte impedimente (la care ne vom referi mai târziu), dar orice explicații am oferi, practic, în fata literaturii naționale și a maselor de cititori din țara noastră, nu putem fi nicicum absolviți de vina acestei întirzieri”. Al. Oprea nu mai revine, sum promite în paranteză, să spunem că o parte din impedimentele ce au frânat editia între volumele 6 și 7 tin de formula adoptată: textul franțuzesc al lui Panait Istrati tradus și adus la înaltă expresie românească de către un mare scriitor român, Eugen Barbu. S-a consumat destul de mult din marginea subiectului; n-ar mai trebui sporită discuția. În această formulă, editia Panait Istrati a ajuns la volumul 9 — și-i mai trebuie un singur volum, 10, ca să încheie o secțiune a operei istratiene — cărțile de literatură propriu-zisă ale marelui brăilean. Nu aici stă, însă, „slăbiciunea” editiei de față. Dimpotrivă, traducerea lui Eugen Barbu reprezintă o mare victorie pe care autorul „Chira Chiralina” o recită în rîndul publicului românesc. S-a atacat, cred, editia în această latură pentru că Eugen Barbu însuși a trecut, în acești ani, prin cîrta incompatibilității unei părți a creației românești cu opera sa: a aceluia a celor certuri fără destin să-a resimțit mai puternic asupra editiei Panait Istrati generind o polemică pseudo-stințifică în care s-a expus Alexandru Talex. Al. Oprea se cuvenea să intervină mai energic cu preștanța și argumentația se impesabilă pentru aparierea „Panait Istrati”; s-a turturor adormită, blinde, dintr-un deosebit tator, încredind să impace două principii ireconciliabile. Critica, în general trebuie să ia cuvintul arînd editorilor și publicului larg în ce constă chestiunea. Spectacolul desființării unei editii este unul dintre cele mai triste, mai ales cînd a trecut de la un mare scriitor la un cînd scopol este acela de a te însina tu însuți în locul coordonatorilor.

Dar, cum am spus că slabiciunea nu constă în traducere — chestiunea fiind deturnată răuvoitor de la fagăsul ei firesc — voi arăta că Al. Oprea însuși nu putea, pe terenul pe care se află, să ia cuvintul mai apăsat pentru a-și apăra întreprinderea. Editia Panait Istrati a început în 1966, în spiritul acelor ani: ea se prezintă ca o editie de lux, un fel de culogero „ad usum Delphini”, cu minime repere istorico-literare (dar cu o prefață substanțială, punct de reper în rezolvarea problemei Panait Istrati pentru literatura română), cu un secp precis: de a strage cititorul, cu multe promisiuni pentru viitor. În repetele note editoriale Al. Oprea vorbește constant de o Addenda care va cuprinde traduceri făcute de Panait Istrati însuși în românește; abia începind cu volumul VII se publică, în Addenda, și aceste traduceri. Dar este de la țirziu, pentru că Alexandru Talex a speculat tocmai această latură a editiei tînd să fulgerind împotriva traducerii lui Eugen Barbu și publicîndu-le în volume masive pe cele ale autorului (Addenda l-a fost, deci) smulși din mină lui Al. Oprea și publicată separat în. Nu se mai vorbește, apoi, constant de celelalte două secțiuni ale corpusului: publicistica și epistolarul Istrati; separat, Al. Oprea a publicat volume din aceste categorii, neapucînd însă să le prîndă în editie (trebuia, pentru aceasta, o readaptare a lor la normele editiei-măci). Nu se mai promite un volum de bibliografie, un indice complet al cuvintelor și locuțiilor românești, transpuse de Istrati în franțuzeste, etc. etc. Toate, pentru viitor. Reperele de istorie literară sint, repst, minime: abia citeva zeci de pagini pentru toate cele nouă volume aparute. Iată slabiciunile evidente speculate de către aprizii combatanți împotriva acestei editii! Dacă ar fi beneficiat de mărice cișgiri ale textologiei românești din ultimul timp, Al. Oprea ar fi rambursat, cu virf și îndesat, culturii române corpusul editiei Panait Istrati. Pentru că astăzi lucrurile ni se par foarte clare: Panait Istrati are dreptul la o editie critică. Trebuie în primul rînd stabilit textul francez de bază (sint cărți ale lui Istrati care au cunoscut pină la 25 de editii în timpul vieții autorului), cu variantele sale: din rînduile de argumentare, Al. Oprea ne dă, în citeva locuri, variante în limba franceză ale textului după o diactogramă păstrată în Muzeul Literaturii Române — varianta ce pare a păstra în margine însemnările autorului însuși ori ale primilor săi traducători. Deci există un text rețazut! Există, apoi, mari diferențe de la o editie la alta (greseli de tipar, îndreptări tactice ale textului ori ale sintaxei, etc.). Imaginăm, deci, de necesare sint aceste pentru studiul limbii lui Istrati, pentru aventura limbii române infuzindu-se în limba franceză! Ele sint obligatorii pentru definirea operei și personalității lui Panait Istrati. Al. Oprea a ales, ca text franțuzesc pentru editia sa, ultima editie franțuzescă apărută; a ales, n-a reconstituit istoria textului istratian. Textul francez trebuie, apoi, însoțit în juxtă de cel românesc: o traducere de bază adoptată — care nu poate fi alta decît cea a lui Eugen Barbu — cu propriul ei aparat critic în atenție conținind, în acest caz, variantele date de către Panait Istrati însuși, cele prin care l-a difuzat opera Alexandru Talex, traducere anonimă de la fosta Editură pentru Literatură, etc. Acest totum textologic însoțit, apoi, de notele critico-istorice obișnuite editiilor critice românești actuale: iată ce-i trebuie lui Panait Istrati. Se pare că spunem lucruri foarte simple, explicăm tabanul și sevanții. Și totuși, ce s-a făcut pină acum dintre aceste lucruri simple — pentru Panait Istrati? Unul singur — și acela, culmea culmilor, cel mai des atacat: o traducere curgătoare, continuă, omogenă, pe care o semnează Eugen Barbu — și care, pentru a fi ea însăși completă, trebuie să măcească un volum în această serie de opere! Alții si apropie nimic mai mult. Prins în solidă carcasă stințifică, Panait Istrati nu va mai fi terenul de bataie al diletanțismului; nimeni nu va mai îndrăzni să-i tulbure așezarea în cultura română cu întrebări puerile ori cu argumente din afara culturii românești.

Ba, mi se pare că există chiar forma instituționalizată care să se ocupe de această editie. Iată, M.L.R. define manuscrisele. Al. Oprea a fost directorul acestei instituii prestigioase atita timp, editia Eminescu evoluează spre o închelare eficientă. Pe cînd primul volum din editia „Panait Istrati” sub patronajul muzeului care-i adăposteste cea mai mare parte din manuscrise?

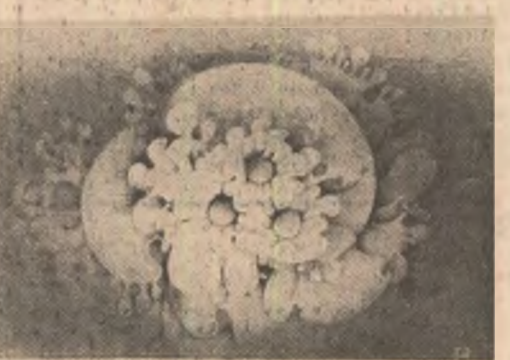
Nicolae Georgescu

Absența viziunii

Urmare din pag. 1

rie prin alunecarea în aleatorism și nesemnificativitate. Minati de un instinct, să-i sunem nerortecose, poetii caută „felul autentic” de viață pe care îl trăiesc în existență, ignorînd funcția transfiguratoare a limbajului liric și rezumîndu-se astfel la „imagini de un prozaism irrelevant. Acest procedeu poetic, trebuie s-o sunem de la bun început, este o falsă deschidere spre real, deoarece cotidienizarea excesivă a universului liric, coborînd a termenului de realism de la semnificativitate la intelecșul rudimentar al realismului stradal. Totodată poezia banalului cotidian nu exprimă o atitudine lucidă, așa cum se afirmă uneori, ci mai degrabă e o nouă ipostază a „poeziei lenese” ce s-a dezvoltat în expresia lui Ion Barbu. Poetica „faptului divers” denotă în fond absența (sau refuzul) efortului artistic transfigurator. Realul, în accepțiunea sa generică, nu e echivalent cu realitatea „pictorială” recențată „întîmplător” și exprimă „energiile” ale „fantei”. Din acest punct de vedere lirica lui Labis, de exemplu, intră mai profund în rezonanță cu realul decît multe din poezicele banalului cotidian pentru că e alimentată de paștul existențial major. Prozaismul cultivat cu obstinată, în spațiile unor „versule”, cantonează poezia în zona arbitrarului și lipsește de semnificație. Un tînar poet debutant, de exemplu, folosește stilul denotativ (gen proces-verbal) descriind „un bloc de cartier mărginas, un apartament în care el / și ea continuă un joc de societate”, scrierul poetic relevînd faptul că „ea rîsfoiește revista de modă / și-un nusti scoate limba în ea / de pe balcon de alături” etc. etc. Această poezică a ciné-vereit-ului, devenită azi modă literară, anulează expresivitatea mesajului și autocondamnă actual liric la anonimitate. Inventarul banalităților de ficare zi nu poate căpăta valoare poetică în absența unei interpretări ideo-afective la nivel simbolic. De altfel Tudor Vianu în „Estetica”, face următoarea remarcă: „ocea ce este cu totul accidental și irrelevant cade din reprezentările artistice, care nu reține decît ceea ce este esențial”. Obsesia realului, beneficiind în sensul împrespărtării figurativei poetice, rămîne însă prea des la stadiul unei superficialități irelevante. Abordarea autentică a realului în poezie trebuie să implice o transfigurare estetică și morală totodată, actual liric fiind acces la idealitate, prin intermediul constanței reflexive, modelatoare. A nu intelege că poezia e o proiectie sublimată a realului iar nu stenogramă unor întîmplări zilnice, înșignifiante înseamnă anularea de la sine a statutului de poet. Lirica trebuie să opereze o transcondensare esențială, înseamnă o transfigurare a fenomenului obișnuit în „real pur” (cum s-a exprimat filozoful Alexandru Bogza) apelînd la forma imaginatiei lirice. Poezia realului trebuie să fie o poezie de cunoaștere, de largire a orizontului ontic la nivel spiritual prin expresivitate lingvistică. Referindu-se la capacitatea vizionară a mesajului artistic, un mare poet modern spune: „există și alte realități latente, mult mai numeroase”. În acest sens poetul nu e un „copist” ci un detector spiritual al „lumilor posibile”. Cu siguranță, tinerii poeți de azi au, sore deosebire de reprezentanții din generații anterioare, mai disponibilitate în manevrarea universului cotidian și acest lucru se pare că vine dintr-o accen-

tuață consiliată a prezentului. Uneori însă perceperea „fotometrică” a realului duce la un fenomen negativ de reficare prin aluziunea de fapte concrete care eclipsează orice viziune. Lirica de acest tip, atlată sub semnul utilitarului și urmînd doar efecte minore, asferă de catolită (ca să folosim un termen al lui Constantin Noica) adică de „lipsa generalului”. Sentimentul, realist este coborît în acest caz la nivelul simului pragmatic, pericol în „leptură” cu care George Calinescu făcea urmărirea observativă: „o emție poetică e o emție neartistică, fără legătură directă cu un eveniment sau altul al vieții cotidiene”. Poezia hiperrealistă fetisizează concretul proclamînd supremația obiectivității. Dar pină unde poate fi dusa obiectivitatea în lirică? Nu există atît poezie fără mediere subiectivă emoțională. Universal poetic este într-un fel autonom acționînd după principii mimetico-ului intelecș generalizator iar nu ca redare pasivă a particularului, gestul liric însemnînd o convenție estetică, și morală, o proiectie umanizată a spațiului real printr-un „real pur”. Poezia lirică obiectivă e o contradicție în termeni cu efect

Grafică de Nicolae Sărbu

cel mult paradoxal nu și constructiv. Chiar dacă structurile cotidiene tind să instituie o nouă mitologie în lirica actuală, depășirea interesului poetic dinspre esență spre fenomen nu trebuie să însemne și o depășire dinspre semnificativ spre gratuitate. Ne frecventarea universului profund o stinționare în asemenea epertente lirice (poetul nu mai oficiază azi „un cult al misterului”) ci absența motivației lirice majore. Formula descriptivismului prozic practică cu dezinvoltură de uni autori nu oferă senza originalității, ba mai mult, prin acuzare, tehnica realismului cotidian, capătă aspectul improvizat și al kitschului, universurile poetice sint confundabile, „trase la indigo”. Banalul cotidian, chiar și el poate intra în regim poetic însă numai prin acțiunea asimilatoare a fanteziei lirice în urma unei reconstrucții spirituale a realului, timpul obiectiv transformîndu-se în timp subiectiv. Poezia este „loc secund” și totodată „mai pur” fiindcă esențializează datele vieții oferindu-le generalitate expresivă.

În concluzie putem spune că una din tendințele liricii actuale este de a descoperi o nouă logică poetică a existenței omului în civilizația modernă, dar acest lucru este imposibil de realizat prin refuzul viziunii morale și estetice interpretatoare. Numai autentică expresivitate lirică, produs al sensibilității și al decantării spirituale, face ca realul să se convertească într-un real mai durabil care este mesajul artistic.

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzuță de Ion Cucu

Doi semnături, două generații ale poeziei: Virgil Teodorescu și Nicolae Dragoș

Literatura și viața într-un dialog permanent

Drumul de taină

Urmare din pag. 1

Orasulul, plecînd din inima încrucșărilor de la piatra de început, a tuturor drumurilor țării, din Piața Unirii sfredelate intemerat adincului spre sudul marilor iviri de muncă și strădanie. Noua linie de metrou, magistrala N-S reia în alt plan al simbolului tainicului drum al stației de început, un drum în aurucăzător, o venă obiectivă, ea se deschide spre trupul orasului ca o arteră tinăra pulsînd neobosit a viață.

Semănătoarea, Grozăvești, Eroilor, Izvor, Unirii I, Timpuiri Noi, Mihai Bravu, Dristor, Leon-tin Salajan, Titan, Muncii, Republica, Politehnica, Armata Poporului, Pații, Industriilor, Cîrșingi, I.M.G.B., Apărătorii Patriei, Sudului, Pieptănari, Tineretului, Piața Unirii II, sint 23 de nume proprii care denumesc treptele unui drum de la noi către noi prin adincul tăcerii tînd în inima de pămînt a marelui oras, artele unghi noi pulsății. 30 de km de strălucire, 9,0 km în zona Piața Unirii II unde se intersectează și magistrala I de metrou, și Estul cu Vestul în galopul rapidelor secunde, transformînd printr-o palpabilă lege a fizicii, distanțele în timp biruitor.

Inaugurarea la 24 ianuarie 1986 de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a tronșonelor I și II a magistralei a II-a I.M.G.B., Piața Unirii II, de 10,4 km lungime, încununează un lung drum de succes ale constructorilor și proiectanților bucureșteni, precedat de inaugurarea în decembrie 1979 a tronșonului I al magistralei I Semănătoarea — Timpuiri Noi de 8,0 km, în decembrie 1981 a tronșonului II Mihai Bravu — Republica de 9,0 km, în august 1983 a tronșonului III Politehnica — Industriilor de 9,0 km și în decembrie 1984 a tronșonului IV — Semănătoarea — Cîrșingi — festivalii care adună bucuria clipei în clepsidra muncii transformînd contemporaneitatea în istorie.

Dar ce poate fi istoria în contemporaneitate decît un drum al performanțelor, și metroul bucureșten este un sumum al performanțelor tehnologice, funcționale și estetice.

Sănarea tunelului în galerie deschisă (Semănătoarea, Timpuiri Noi, I.M.G.B., Apărătorii Patriei) și cu scut pe restul traseului, a ridicat deosebite dificultăți la subtraversarea Dimboviței în 2 puncte — pe tronșonul Semănătoarea — Cîrșingi și în zona Piața Unirii II unde se subtraversează și magistrala I de metrou.

Tehnologia aplicată, în premieră pe țară, la subtraversarea Dimboviței și a magistralei I prin sifonare, a fost prelucrată și de santierul de amenajare a cursului Dimboviței.

O altă tehnologie interesantă care a adus mari economii de cofraje și ancoraje a fost turnarea stărilor de sus în jos. Minunea cu încoperrea casei de la acoperiș își găsește aici o aplicare reală. Terminologia este cam strictă, dar în esență ea sună cam așa: turnarea peretilor mulți, apoi a capacului de beton al stației, direct pe pămînt după care se excavază sub capac golul stației atîndu-se cota de călcare a tunelului. Un alt avantaj al acestei soluii este cel legat de reluarea rapidă a activităților din superateranul santierului.

Dar poate povestea povestii minierilor care scormonesc măruntaiele Bucureștilor, sfredelînd pe sub șatenjului de țevi, conducte, canale, fire și firisoare, pe sub lacuri și țirile, pe sub rădăcini de cașu înflorit de timpuriu și pe sub colbul verde al ierbi, n-ar fi atît de ade-vărată, dacă nu am vedea ieșind la suprafață benzile rulante, cărucioarele cu pămîntul muscat de hărnicia lor la ceas de neodihnă. Așa s-a născut o nouă meserie în București, cea de minier la metrou.

Drumul tunelului, rotund, vîrînd mălurile își liniștește alunecarea în limanul stațiilor, sub pași grăbiți ai persoanelor, sub tăcerea caldă a adincului.

Memorînd odihna stațiilor după nume, dar legăm numele lor de chip și formă, de culoarea marmurii și luciului granitului.

Funcțional, stațiile diferă prin rezolvarea accesului călătorilor ori de-a lungul axului longitudinal prin două vestibule laterale cum sint majoritatea stațiilor de magistrala I ori cu

un singur vestibul axat perpendicular pe peoane ca la stația Izvor, ceea ce a impus subtraversarea liniilor pentru accesul la celălalt peron. Tot pe magistrala I întîlnim o stație de bifurcație, singura stație cu 5 linii pe același nivel din lume — stația Eroilor.

Preocuparea pentru economisirea volumului construit, pentru atenția zăpodărie a amolansimului și-a găsit în capacitatea de a spațializa a arhitecților, un promotor fervent. De așa au apărut stațiile cu un singur vestibul central suprapus peste stația propriu-zisă din care se face distribuția dreapta stînga spre un peron central.

Economia de spațiu are în acest caz și un corolar din percepție arhitecturală foarte important, intrucit subdividie spațiu coridor al stației modificîndu-i proporțiile. Astfel sint rezolvate stațiile Sudului, arh. Panaitescu Alexandru, Pieptănari, arh. Popovici și Unirii II, arh. Begană Gheorghe, pr. Tănăsescu, stația Tineretului — arh. Clement Moldoveanu, pr. Po-docescu.

Vestibulul care adăpostește zona de control cu instalațiile de turnicheți, cu diferite spații tehnice, funcție de amplasament devine și un element de arhitectură supranatură în cauză stației de joasă adincime (cca. 8 m) de la I.M.G.B., arh. Cătălin Stancu.

Acoperirea de acceș, după citeva variante ce au cunoscut preponderența pilinului de la Semănătoarea sau cea din structură metalică de la Timpuiri Noi, se cantonează tipizat în cea de sticlă, susținută de cadre cure metalice, de la Politehnica. Vestibulul situat majoritar la joasă adincime formează subpanta stației propriu-zise creînd o zonă de trecere a intermediarului care marchează fuziunea spațiului.

Lungimea de ca. 120 m a persoanelor a ridicat dificultăți legate de anularea ideii de spațiu coridor. Absența extensiei spre exterior ce creează pericolul claustrofobiei impune o atență gradare a spațiilor, cu un joc mobil al orizontului de percepție, solicitînd totodată o tratare luată în calcul a ambianței. Diseminarea longitudinală se realizează prin ritmul stîlpilor, ca la stația Eroilor sau prin schimbarea relației lungime, înălțime prin deschimbarea vestibulilor în subpanta spre stație, ca la Grozăvești, Semănătoarea, Timpuiri Noi, Unirii I, sau contrar prin aplatarea volumului interior ca în boltirea stației Titan.

În acest sens stațiile magistralei II introduc prin poziționarea centrală a acestuia spre peron o subdiviziune a volumului stației.

Problemele legate de controlul spațiului claustrofob, de atență la proporționare, se reiau cu aceeași dificultate în finalizarea și decorarea acestuia. Lungul perete de 120 m și înălțime de 4-5 m din spatele terenului, este tratat ori printr-o subdivizare reșăind tramsa structurală ca la Politehnica, Unirii II, Eroilor, Izvor, Tineretului, Semănătoarea, ori printr-o rezolvare unitară a panoului într-o compoziție plastică unitară cum este la Grozăvești, Timpuiri Noi și Armata Poporului sau mai recent prin marcarea unor zone de interes ca cele de capăt și centru la Pații, Muncii, Sudului, I.M.G.B.

Inventarul plastic actual zone ale simbolului dinamic sugerînd miscarea și zborul, reîntind elemente ale arhitecturii populare sau culte românești tradiționale.

Reducerea eterogenității materialelor aduce în cîștig de rafinament, mărturie fiind noile stații Piața Unirii 2, Pieptănari, Sudului și I.M.G.B. și totodată trebuie să pomenim numele lor, a celor ce cu zbatere au gîndit și realizat acest drum al puterii noastre de azi — noi cei de ieri și de mine, noi cei ai devenirii într-o bine și frumos. Poate admiratia legată de impresia esteticului ar trebui să pălească în fata admiratiei față de gestul utilului și tehnologicului care introduce în viața cotidiană o nouă dimensiune a civilizatiei, care comprimă spațiu sub imperiul timpului, dilatănd clipa muncii și aplicării spre sine. Drumul cel nou descrie față de cel demult, un drum al întoarcerii spre încrederea și țaria vîlstarului din noi. O arîpă tainică ce zboară în adincul boltii dîndu-ntra a cetății de inimă a zidurilor de azi.

Geneza romanului românesc

Urmare din pag. 1

romanului românesc sub semnul „imitației”. Imitația este una din legile eterne ale progresului omeneș, dar a absolutiza „imitația” anurilor modele înseamnă a falsifica înșei ba-zinșe de discurs istoric, pentru că este un deobște vehiculată în istoria noastră literară, după care romanul românesc ar fi apărut, prin imitația modelelor străine — franceze — la mijlocul secolului trecut, prin așa-zisul roman senzațional sau de mister. A pune geneza romanului românesc sub acest aspect, producție minoră, mai mult „romanturi”, cum bine au fost numite, decît romane, în adevăratul sens al cuvintului, care au apărut prin imitația modelelor străine, înseamnă a admite ideea că impulsul năvitor vine din afară și nu din interior, că literatura se dezvoltă din altă literatură și nu din ea însăși, cum ni se pare mult mai firesc, chiar dacă — acesta este un principiu de elementar bun-simț — literaturile nu pot, după cum se știe, trăi izolat și fac eforturi să se sincronizeze între ele. Înseamnă a pune mai presus imitația decît tradiția și, implicit, a nega „speciul național” al literaturii, ceea ce ni se pare cea mai gravă și mai nepermisă eroare, dintre toate erorile posibile în istoria literaturii. La o astfel de aberație poate să ne conducă, repetăm, nu principiul luvinescian al sincronismului, ci absolutizarea lui. În această problemă a raportului dintre tradiție și imitație, Anton Cosma se înscrie pe linia călăvesciană, se află mult mai aproape de G. Calinescu, care în Prefața monumentalului sale Istorie afirmă că tradiția este „înaintare organică după legi proprii (s.n.)”. De altfel, ni se pare că întreaga sa lucrare nu numai că ilustrează, dar și pornește de la această afirmație călăvesciană. Se intelege de la sine că tradiția nu se poate hrăni numai din ea însăși, că influențele din afară impulsionează tradiția, că își au rolul lor care nu trebuie minimalizate, că exercită o acțiune modelatoare și catalizatoare, stimulatorie, asupra tradiției, nefiind, însă, valabile, decît în măsura în care sint asimilate organic de aceasta, dar nu trebuie să ignorem legile proprii ale evoluției fiecărei literaturi în parte. Toate literaturile naționale trec prin, aproximativ, aceleasi faze de evoluție. Altfel spus, universul se realizează pe căi naționale, particulare. Trama modelului occidental al genezei formelor literaturii nord-americane trebuie spulberat. Fiecare literatură națională, de pildă, ajunge la formula realismului obiectiv, nu atît prin influența directă a lui Balzac, cum se afirmă deobicei, ci prin dinamica interioară a speciilor literare, descoperă, cu alte cuvinte, balzaciștii și alții, pe cont propriu. De altfel, puțin nota și ajungînd la paradox, putem spune că nu Balzac a inventat realismul obiectiv, ci realismul obiectiv l-a „descoperit” pe Balzac, autorul Comediei umane ilustriind, însă, cel mai bine formula. Într-o lucrare colectivă: Geneza romanului în literaturile Asiei și Africii, pe care Anton Cosma o invocă drept un posibil model, cercetătorii sovietici nu demonștră că romanul chinez a apărut aproape concomitent — dacă nu chiar mai înainte — cu romanul european, și fără nici o legătură cu acesta, pe baza unor specii scurte autohtone. O situație specială se pare că o comportă literatura nord-americană, unde înexistînd o tradiție a tribut, mai întîi, să fie inventată una, în urma transportării pe ocean a romanului englez, ca romanul nord-american să poată lua astfel naștere. Dar acolo unde tradiția a existat, romanul nu s-a putut ivi decît pe temelii acesteia. Geneza romanului românesc nu constă, deci, o abateră de la această regulă. Rezolvarea, în termenii cel mai corecți, a raportului tradiție-imitație, ce se cerea înăpătușit cu necesitate, este unul din meritele incontestabile ale lucrării lui Anton Cosma, cercetătorul atîncî, în chip frontal și fără complexe și prejudecăți, această spinoasă și delicată problemă a culturii. A nega sursele autohtone ale romanului românesc și a-l delimita, categoric, de literatura cronicarilor, de folclor sau de „cărțile populare” și se pare „cercetătorului o atitudine complet nefondată. Romanul este — în concepția autentică — o creație culturalizată în anumite condiții istorice, a unei lenți și complicate evoluții, a formelor epice anterioare precum și a unui efort original de sinteză no bază lor (s.a.) atunci cînd fiecare din ele în parte nu mai este capabilă să exprime intenționalitatea artistică a epocii”. Neignorînd acțiunea „catalizantă” a tradiției, pentru a pune în fața noastră oarecare preferență, ca să considerăm că: „Rolul precumpănat revine, în cazul fiecărei culturi în parte, dialecticii formelor artistice interne (s.n.)”. Geneza romanului românesc de Anton Cosma este o cercetare de tip dinamic, în felul în care se prezintă în Rădăcinile istorice ale basmului fantastic, un model de critică structuralist-geometrică. Cercetările de tip diaconic nu reprezintă singurul model de cercetare literară. La fel de îndreptățite sint și cercetările de tip sincronic, fenomenologic, efectuate din unghiul permanentelor, al continuității literare, pentru a pune în evidență unele deveniri, ci și permanente, în egală măsură. Dar, fiind o lucrare consacrată genezei romanului românesc și nu tipologiei acestuia, cercetătorul nu putea să recurgă decît la un astfel de tip de cercetare. Adoptînd o viziune diaconică și organică, această spinoasă și delicată evoluția speciilor literare, cu specificitatea și diferențierea — prin chiar statutul lor estetic — de speciele biologice. Autorul nu cade în eroarea altor cercetători, unii chiar de notorietate, de a le confunda. Cercetătorul ține să ne atragă atenția că, în literatură, nu poate fi vorba de evoluție în cadrul unei evoluții obiective, de transformarea unei specii în alta, ca în biologie, sau de metamorfoze spectaculoase, miraculoase, ca în biologie, sau de metamorfoze spectaculoase, miraculoase, ca în basmele populare. Pe traseul evoluției preconizat de Georg Lușcuș, în Rădăcinile istorice ale basmului fantastic, în Rădăcinile istorice ale basmului fantastic, un model de critică structuralist-geometrică a epocii, Anton Cosma avansează ideea că romanul românesc ar fi, în primul rînd, „rezultatul unor „deformări” succesive ale Povestirii”. Nu putem fi decît de acord, odată ajunși la acest punct, cu Anton Cosma, că povestirea este „forma primară a organizării discursului epic”, specie epică, dintre toate, cea mai arhaică, „forma cea mai potrivită transmișorii mitului”, care „la naștere odată cu miturile”, comunică o „viziune epică anonimă”, creatorul ei fiind „confrontat cu spațiul noncercetătorului totalitar al mitului”, iar romanul „expresia unei structuri subfletști și intelectuale mai complicate, mai evaluate pe scara istoriei”, comunicînd „o poezie epică personală”, creatorul trăind „în orizontul istoriei reale, sociale și politice”, „o formă de a trăi istoria”. De unde ne trezim să tragem, neapărat, concluzia că din punct de vedere axiologic, ca valoare estetică, romanul este superior povestirii. Epopeea românească apărînd mult mai tîrziu, rolul ei este jucat, în cultura noastră, de Letopisț, acesta reprezentînd, de fapt, „continuarea Epopeii”, continuarea „mitului”, un „Origo (s.a.)” romanesc, „cum ne spune Anton Cosma. Dacă Letopisțului lui Ion Neuluce, de pildă, poate fi considerat, cel puțin în sens metaforic, un „protoroman”, istoria culturii românești conștă dintr-o serie de altele, și acest proces prin care Letopisțului începe a „se degrada” spre roman. Fără să intrăm în alte amănunte ale lucrării lui Anton Cosma, prețioasă și se pare și ideea după care nu ar fi vorba doar de o singură geneză a romanului românesc, ci de mai multe, deci, de o geneză repetată. Romanul românesc se năște, prima dată, odată cu „Rădăcinile istorice”, și se trage dintr-o „tentativă neomologată, din cauza absenței publicului, romanul nefiind, după cum se știe, publicat la vremea lui, a doua oară, în mijlocul secolului trecut, prin Ciocoi vechi și noi de Nicolae Filimon, roman de o puternică originalitate, asimilînd modelul străin pe trunchiul tradiției, și, a treia oară, prin operele lui Ion Creangă, Ioan Slavici și Duiliu Zamfirescu. Nu putem, însă, împărtăși opinia, prea categorică, a lui Anton Cosma, după care Amintirile din copilărie ar fi „primul roman modern al literaturii noastre”, pentru motivul că, în această operă memorabilă, „romanească”, „românească”, diferențiază foarte greu de povestire. Mai plauzibil ni se pare să-i acordăm această inițiativă lui Slavici, cu Mara, roman intr-adevăr modern, care se pretează chiar la interpretări psihanalitice, cum critica noastră a și dovedit-o, de altfel. Geneza romanului românesc de Anton Cosma rămîne o carte de mare interes, din perspectiva multiple și fecunde asupra evoluției romanului românesc.

Drepturile omului in cadrul noii ordini internationale

istoria dreptului international arata... Dreptul intern, expresie a acestei stiri de lucruri, reclamandu-se din conceptiile lunatate...

consecra drepturile si libertatile fundamentale ale omului... Dreptul la viata, dreptul la libertate si la securitatea persoanei...

Desen de Raluca Grigorec

itate juridica, dreptul la proprietate, dreptul la intrunire si asociere pasnica... Numai simpla enumerare este suficienta...

multe state s-au gasit si inca se mai gasesc in stare de subordonare... Claude Albert Colliard - 'Pays en voie de developpement et transformation de l'ordre international'...

Constantin Petrescu... 'United Nation General Assembly', Twenty eigh session, Doc A/C/R/SR 1998 din 19 oct. 1973.

Idem, ibidem, doc. A/C/R/SR 1999 din 22 oct. 1973, p. 10-11, intervenția delegatului Braziliei.

REVISTA STRAINA

ANGLIA, INCEPUT DIN ANUL 1918, desprindandu-se de la Imperiul Britanic...

TARZAN, care intru-n dialect african insemnand 'pielea alba', traiește ca o fiara și ajunge regele mamutoilor...

S.U.A. LA CEI PATRUZECI SI SAPTE DE ANI... Săptămâna prezenta pe marile scene lirice ale lumii a cîntărețelor de culoare este o certitudine...

R.D. GERMANA, CEEA CE REALIZEAZA... R.D. Germana, Manuel Garcia, cel mai reprezentativ artist plastic din Nicaragua...

CEHOSLOVACIA, SA MORI LA NUMAI 26 de ani... Cehoslovacia, opera lui Macha, cel mai mare poet romantic al literaturii cehice...

Nuis... Cu care farmurile se departeaza... NAPOLION LAPATIOTIS... Nocturna... Doar o luna verde si mare lumina... Doar un glas se aude printre buhoale...

Meteorul Mario Vargas Llosa

Există, metaforic vorbind, o hartă stechiară a romanului hispano-american actual... Meteorul Mario Vargas Llosa, absolut echivalent, ca excelentă și impact, cu marile nume citate mai sus...

romanului cu matusa a fost umorul, dar 'nu un umor gros, cu trăsături de bicine', ca în cazul lui Pantaleon...

Un poet ar caracteriza creația narativă a lui Vargas Llosa printr-o surprinzătoare alternanță de zbor celest și mers pedestru... Abstracție făcînd de două culegeri de povestiri...

După 1970 se produce în activitatea scriitorului o abandonare a ambițiilor de totalizări existențiale și de revoluționari compoziționale... Chiar perioada 'orizontala' de relaxare serveste finalitatea supremă a totalizării...

Există deci, acum ne putem da seama, o lege subiacentă în aparent imprevizibilă creației narative a lui Mario Vargas Llosa... Paul Alexandru Georgescu

romanului cu matusa a fost umorul, dar 'nu un umor gros, cu trăsături de bicine', ca în cazul lui Pantaleon, ci unul mai subtil, rafinat, literar, adesea indirect...

Există deci, acum ne putem da seama, o lege subiacentă în aparent imprevizibilă creației narative a lui Mario Vargas Llosa... Paul Alexandru Georgescu

Există deci, acum ne putem da seama, o lege subiacentă în aparent imprevizibilă creației narative a lui Mario Vargas Llosa... Paul Alexandru Georgescu

UN POET - O LUME

Francé Prešeren (1800-1849)

Francé Prešeren este cel mai mare poet al Sloveniei... Opera de supremă referință a lui Francé Prešeren este poemul 'Botuzul de pe Savina'.

Din 'Sonetele nefericirii'

- 1. Satul meu, mirifică grădina. Casa pălăntăie, liniștită pace, Setea luminoasă de lumină, De la voi m-a tot minat încoace.
- 2. Un viscol a trînit stearjii la pămînt. Dar iată primăvara n-a zăbovit deloc. Și s-a umplut de frunze și de cînt, De parcă-i toată snaga la mijloc.

- 3. Căiau e timpul, casa pușcărie, Tristețea, deznădejdea - ibovnice bătrîne, Iar plînsul și durerea - argași pe veresie, De paznic doară chinul mai rămîne.
- 4. Cine-a simțit ea mine dizarritate toate Urit de feciere din pragul dimineții Chiar de-ar avea el miini străfermeate Nu va culege darurile vieții.

Balcanice

- AZEM SKRELI... Misă... Crească-așadar iarba mea deasupra capului meu... SANDE STOICEVSKI... Pod... Degel... Cu care un mal îl tulbură... Apăsîndu-l cu dușmănie în vîntre.

- Doar un glas se aude printre buhoale... Doar un glas se aude printre buhoale... Doar un glas se aude printre buhoale... Doar un glas se aude printre buhoale... Doar un glas se aude printre buhoale...

SPORT

Împletind arbori de lobodă

Orice meci de fotbal frumos privit seara, printre genele grele de vis, mă strămătă (s-ar putea să mă repeți) în ambele abaluri prerașinate... În Mexic, unde-ar fi trebuit să fim, pentru că aveam loc (cred că va deborda veacul peste gura milenului) de de Lucescu tot nu vom scăpa...

de federație ca și Halagian de la Pitești, în urmă cu citiva vreme, cînd cel mai cotonogor fundaș din România, Al. Nicolae, l-a făcut zob pe Hagi?... Meriul cu Norvegia, disputat miercuri și eșigat de noi pe merit, însă fără pic de strălucire...